

Je'ej ti ye'ej tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íijma jimi i maj Roma jo'cháatima'caa

---

Pablo pu hua'tyojtye'

1 ¹Nyáaj nu Pablo yajá'muatyojtye', i nyaj jahuiire' i Ciríistu' ti Jesús pué'een, a'íí pu na'antyíhuoj, nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti a'íin tyinaata'íj, ajta na'vá'jaj nyej nyij huo'té'xaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Dios.

²Jácuaj imuáj pu i Dios a'yan tyatóoratziiiri' ti tyámua' tyihuo'tá'an, a'íj mu jin a'yan tyo'tyéyu'xaca' a'íjci jitze i yu'xarij ti'íj ityájma jimi huatyá'itzeere'en. ³A'íjna i nyúucarij, a'íj pu á'xaj i Ciríistu' ti jí'yojra' ajta tavástara' pué'een, ti ajta a'yan tyu'níe'huaca' ti'íj tyévij, a'íj ti jitze eeráma'can i David. ⁴Ajta ti'íj huatájuuriaca', Dios pu a'yan jaatamua'aj tijin nyiyóoj pu pué'een, ajta jaatá' ti'íj néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, ji'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios.

⁵Ciríistu' jimi nu ja'ancuriáa' a'íjci ti jin i Dios tyámua' tyinaatá', nyej nyij jitzián ma'can jó'me'en hua' tzajta' i tyeítyee, mata'aj mij néijmi'que' i cháanacaj japua ja'antzaahuaty'e'en majta a'íj arál'astej. ⁶Matí'íj mana'aj a'íimaj, mua'aj xu siajta hua' jitze ajtyáma'can mu siaj Roma ja'chej. Dios pu jéehua já'muaxie've', ajta jamua'antyíhuoo siaj sij jitzián ajtyama'cántaj xá'ra'nyij i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een ajta siaj sij hua'ajtyáanaxca a'íjma i maj tyá'tzaahuaty'e'. ⁷Che' i Dios, ajta i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an majta tyámua' jamuá'aurej.

Pablo pu jaxie've' ti huojo'vá'muaarej a Roma

⁸Anaquéecan jíme', a'íj nu jitze ma'can i Ciríistu' tyámua' tyatá'caa i Dios ja'mua jíme', ji'nye néijmi'que' i cháanacaj japua mu meríj jamua'reej siaj tyá'tzaahuaty'e'. ⁹A'íjna i Dios, i nyaj jahuiire' néijmi'i jíme' i nyaxiéjnyu'caa nyahualixáatya'aj i nyúucaria'ra' i yójra', a'íí pu jamua'reej nyaj a'náj tina'laj jamua'tamuá're'rii, ¹⁰a'ýaa

© 1996 David C. Cook

Romanos 1:1-7

nu a'náj tina'aj tyá'huavijj i Dios, tipua'aj a'yan tyinyatá'care'en juxié'vi'ra' jíme' nyej nyij jamojo'vá'muaarej. ¹¹ Ji'nye jéehua nu já'muasejramu' nyata'aj nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an, ajta siaj sij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, siata'aj sij jéetze' tyámua' naa tyityaaju'un, ¹² tyata'aj tyij ca'nyíjra'aj huatáta'an síij ajta síij, a'íjci jíme' tyaj taxa'aj tyá'tzaahuatye' taxié'vi'ra' jíme'.

¹³ A'yaa nu tyá'xie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej nyaj mue'tíj jaaxá'pui'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, ajta nyati'i'jita jaaxá'pui'intare'en nyaj a'yan huárinyij, tyi'tíj pu je'ej rinyij nyej nyij quee a'áa jó'me'en. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan cha'taj nyana'aj tyaamue'tin ja'mua jimi i nyaj jin tyu'tátuiire'en i Dios jimi, je'ej nyaj nyeríj tyaamue'tíj séecan jimi i tyeítyee i maj séej chuéj japua jo'cháatimee. ¹⁴ A'yaa nu nyeríj a'íjci jin tya'tányaraj nyej nyij tyihuo'té'exaatye'en a'íjma i maj Grecia já'ma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, tipua'aj jéehua maj tyojo'itej nusu i maj quee tyojo'itej; ¹⁵ a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyej nyajta jamuaaté'exaatye'en i nyúucarij i tí jin i Dios ja'mua japua huatányuunyij, mua'ajmaj mu siaj Roma ja'chej.

I tí jin uhuájca'nyej i nyúucaria'ra' i Dios

¹⁶ Capu nyetyevi'raste' a'líjna i nyúucarij, ji'nye a'íj pu pué'een i Dios ti jin uhuájca'nyej ta'aj ij néijmi'caa huáhui're'en i maj tyá'antzaahuatye'sij, anaquéej mu a'íjmaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en i maj séej chuéj japua já'ma'can. ¹⁷ Ji'nye a'íjna i nyúucarij jitze pu séejre' tí i Dios tyámua' ta'uurej, a'íjci jíme' i tyej tyá'tzaahuatye', tí'íj na'aj tyo'huatyóochesij ajta jusén jíme'. A'yaa

pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'líjna i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej a'líjci jíme' i ti tyá'tzaahuatyé!"

I maj jín já'itzeere' i Dios jimi

¹⁸Ajta i Dios pu jasérjrataj i ti jin nyú'camui' puéjtij hua'tá'caria'aj néijmi'caa i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, i maj quee tyí'tá'caa ti séjre'ej a'líjna i ti ji'ré'can jíme'. ¹⁹Ajta i Dios ti jimi i'ríj ti a'tíj jáamua'tyij a'íi mu meríj jamua'tyej, ji'nye Dios pu jusíj arí huo'taséjra. ²⁰Ti'líj na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj i ti yujo'vá'ca'aj, tyámua' pu naa tyé'miteere' je'ej ti een i muárie'ria'ra', ajta quee a'náj huatyápua'ríj ti'líj na'aj yutij jo'que'tíj ja'mej, ji'nye a'yaa pu tyí'sejre' je'ej ti een i Dios. A'líj pu jin quee je'ej tyí'ríj ti a'tíj séej jitzán tyo'ojuá'ritye'en. ²¹Tyij majta meríj jamua'tyej i Dios, camu jaatyátzaahuatyej, camu majta tyaatatyójtzi'rej. Sulu a'líj mu jitze ucájrupij maj a'líjci jitze tyú'mua'tyij i mua'tziira'aj tiqee tyí'tíj huiire', capu ij che' huatái'riitarij ti tyámua' tyihuo'támiteeraste'en tzáahuatyí'ra'aj jíme'. ²²A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin tyámua' tu metyityoomuámu'a're', ajta a'yaa pu tye'rájraa maj jéetze' quee ma'lumuámu'a'ria'aj muá'raa. ²³Ji'nye mu'ríj seequéj tyú'ruuj séecan mu'u' mij pujmua' najchej tiqee Dios pué'een, ti a'yan huasé'rin ti'líj tyévij, na'ríj ti'líj pína'aj, nusu tyi'tíj ti muáacuacaa iira'líicajmee ca' tyi'tíj ti huacíinyejyi'líj.

²⁴A'líj pu jin i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj je'ej pua'aj meríj tyityo'cárupij, majta tyévi'si' ríci i juxa'aj tyeítyee jamuán. ²⁵A'líj mu yo'huál'xij i ti ji'ré'can jíme' i Dios jimi, a'líj mu jéetze' á'astijre' i ti hue'tzij, majta a'líj jimi juttaahuatyé' i maj tyí'najchej i Dios ti tyú'taahuaca', camu che' a'líjci i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca', tyej tyij tyámua' tyaatá'an ti'líj na'aj jusén jíme'. Che' a'yan atyojo'ré'nyeji.

²⁶A'líj pu jin i Dios a'yan metyihuooohuá'xij mata'aj mij tyévi'si' huataséjre'en. Majta a'íimaj i maj úucaa, a'íi mu jaatapuá'citaca' maj antyóonaxcaj i tyétyacaa jamuán, mej mij seequéj huárinyij je'ej tiqee i Dios éenyel'que' huo'tyájto. ²⁷Majta a'íimaj i tyétyacaa, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyaatapua'citaca' mej mij quee che' majta hua'antyáanaxcaj i úucaa je'ej ti i Dios tyihuo'tyájtoo. A'yaa mu huaríj mej mij juxa'aj tyétyacaa jamuán huóoxana'cire'en a'líjci jíme' i ti je'ej pua'aj een ti hua' tzajta' eerányinyii, a'yaa mu mij tya'ajpuéjtij a'líjci jíme' i maj huápui'líj je'ej pua'aj ríci.

²⁸Majta quee jaaxie've' maj jáamua'tyij i Dios, a'líj pu jin a'yan metyihuooohuá'xij, mej mij a'yan huárinyij je'ej tiqee tyi'tyéevijti ²⁹Néijmi'i pu hua' jimi séejre' i ti je'ej pua'aj een, a'íi mu juxana'cire', majta jéehua tyí'nyacua'aj, je'ej mu pua'aj tyí'tyetyeityee. A'líj mu majta tyú'jaaxiejvi', majta tyí'tyacui'caa, jéehua mu majta jutya'raca, majta jujíimua'aj jucuanamuajcaa, majta mu je'ej pua'aj

huá'uurej i ju'ihuáamua!, majta je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj. ³⁰ Je'ej mu pua'aj tyihuá'xaj i juxa'aj tyeítyee, majta jájcha'lire' i Dios, majta hua'xaahuaj i juxa'aj tyeítyee, majta óotzaahuatye', majta hue'tzij jutaavijre', majta quee huá'tzaahuatye' i juhuásimua!. ³¹ Camu jaxie've' maj tyihuojito'itéej muá'ra'nyij, camu ja'rá'astyaa i junyúucasia, camu hua'xie've' i jutyéityeristyamua!, camu tyá'cu'vej. ³² Máamua'reej je'ej ti Dios arí tyaaxá'puil'intarej tijin néijmi'i mu cui'nyij i maj a'yan ríci, capu hua' jitze juxie've', móoche' mu a'yan ríci, ajta pu naa hua'asej maj séecan a'yan cha'taj mana'aj rícaj.

Dios pu tzáahuatyi'ra'aj jin huá'xijtye'en i tyeítyee

2 ¹Tipua'aj muáaj a'tíj jitzán petyí'pua'ritye'ej, capu i'ríj paj a'yan tuu'taxáj yee capáj muáaj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj, ji'nye muáaj paj a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyi'tyá'cha'ij mati'ij a'íimaj. ²Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti i Dios tzáahuatyi'ra'aj jin huá'xijtye'en a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. ³Ajta muéetzij jime', mu paj séecan á'xijtye' pajta a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyi'tyá'cha'ij, capáj a'yan tyí'mua'ajcay yee capu nyéetzij i Dios puéjtij naatá'sij. ⁴Muáaj paj jaatyáxaahuataca' a'íjci i Dios ti jéehua tyámua' tyimuatá'caa, ajta muá'cu'vej, ajta a jime' tyi'lijchó've', ajta muéetzij quee je'ej muá'miteeraste' ti i Dios tyámua' tyimuatá'caa pej pij jitzán ajtyáma'cantaj puá'ra'nyij. ⁵Pajta muáaj, capáj ma'úumua'rej a'íj paj jin quee jaxie've' paj ja'antzaahuatye'en i Dios, a'yaa pej pij jéehua tyi'tyá'asiiri'tze'sij i puéjtij ti'ij a'ájna atyojo're'nyej a'náj ti i Dios a'yan huatasére'sij ti'ij néijmi'caa to'xíjtye'en tzáahuatyi'ra'aj jime', ⁶ajta je'en a'yan tyihuo'tá'an séej ajta séej je'ej ti síjj tyi'tíj jin huaríj. ⁷Dios pu huo'ta'sij maj jusén jin júurij muá'ra'nyij a'íimaj i maj xá'pui' huaríj, majta jajchó'va'ca'aj ti Dios tyámua' tyihuo'tá'an, ⁸ajta i Dios pu nyu'camui'ij puéjtij huo'ta'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj a'íjna jitze jutyamua've' i ti je'ej pua'aj een. ⁹Jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, anaquéej mu a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en a'íimaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee. ¹⁰Ajta i Dios pu tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'ij, ajta huo'tyátzaahuatye'sij, ajta tyámua' tyihuo'tyéjeevij jusén jime', anaquéecan a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta je'en a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can. ¹¹Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi.

¹²Néijmi'i i maj quee xá'pui' ríci majta quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij Moisés ti jaaxájtaca', a'yaa mu majta tyí'tyacui'nyij, majta a'íimaj i maj juxana'cire', a'yan metya'mua'rereeraj je'ej ti tyaaxájtaca' i Moisés, a'íi pu i nyúucarij huá'xijtye'en. ¹³Ji'nye camu tyámua' een i Dios jimi a'íimaj i maj janamuaj mana'aj i nyúucarij, sulu a'íimaj i

maj a'yan ríci jé'ej tí tyá'xaj i nyúucarij. ¹⁴ Ji'nye a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij, a'ya mu tyá'astijre' je'ej maj jujíimua'aj mana'aj tyéejtyoovej i jutzájta', a'íj mu jin jujíimua'aj tyúu'ijtye' i junyúucaa jime', ¹⁵ a'íimaj mu a'yan tyúusejrataj je'ej tí tyá'xie've' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi pu hua' tzajta' séejre'. A'íi pu ajta jaséjrataj i maj jin ma'lumuámua're', ajta i hua'mua'tziiira'aj pu'ij hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'ej nusu hua' japua huatányuusij, ¹⁶ a'ájna xicáara' jitze tí'ij i Círiistu' huá'xijtye'en i Dios jitze ma'can, néijmi'caa i tyeítyee je'ej maj tyi'tíj huáruuj avíitzij jime', ajta i nyúucarij jitze ma'can i nyej nyáaj jamuáalixaa.

A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i nyúucarij Moisés tí jaatyájtoo

¹⁷Pajta muáaj mu paj a'íjci jitze ajtyáma'can i Israel, pajta já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, pajta á'tzaahuatye' i Dios jimi. ¹⁸ Páamua'reej je'ej tí a'íin tyá'xie've', pajta jamua'tyej a'íjci i nyúucarij i tí tyí'muamua'tyej pej pij tyámua' eenye!. ¹⁹ A'yaaa paj tyí'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íijma i maj quee a'náj tyí'huóomua'aj, pajta tyámua' tyihuó'tyéjeevej a'íijma i maj tíca'ristle' séejre', ²⁰ pajta a'yan tyí'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íijma i tiqee huá'miteeraste' je'ej tí tyi'tyéevijtij, nusu i maj quee óotzaahuatye', ji'nye a'íj paj jitze tyá'mua'tyej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, i tí ji'ré'can jime!. ²¹ Tipua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej i séecan, ¿ji'nye een jime' pequee a'yan tyi' amua'tyej asíij? Tipua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej maj quee tyí'nahua'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyí'nahua'? ²² A'yaaa paj pajta tyihuá'ixaatyé' tijin maj quee juxana'cirla'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyí'xana'cire'? Tipua'aj quee mua'ráanajchij maj hua'najchej i sáanturij, ¿ji'nye pej pij tyí'nahua' hua' tyeyúuj tzajta'? ²³ A'íj paj jitze á'tzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, pajta períj jaatyáxaahuataca' i Dios, ji'nye capáj a'yan ríci jé'ej tí a'íin tyí'ijta. ²⁴ A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' mu je'ej pua'aj yó'sej i Dios, ji'nye mua'aj xu quee xá'pui' ríci."

²⁵ A'ya pu tyi'ja'yájna tijin a'íjna i tí já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, tyi'tíj pu jin je'ej tyeetylhuíre'ej, ajta tipua'aj quee a'yan rijcaj je'ej tí tyí'ijta i nyúucarij, a'ya mu ja'uurej matí'ij huó'ruuj a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can. ²⁶ Ajta tipua'aj a'íjna i tí séej chuéj japua já'ma'can já'astijria'aj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'ya mu jaatámua'sij tijin Israel pu jitze ajtyáma'can, tyij ajta quee a'yan tyi'ja'yánnatan. ²⁷ A'íjna i tí a'yan ríci jé'ej tí tyí'ijta i nyúucarij, tyij ajta quee ja'antyisíjchaca' i junavíj, a'íi pu ja'xijtye'en a'íjci i tí ja'ancuriáa' i nyúucarij ajta ja'antyisíjchaca' i junavíj. ²⁸ Ji'nye a'íjna i tí Israel jitze ajtyáma'can, capu a'íi na'aj juxie've' i tí jéjre'citze'

séejre', ajta tipua'aj ja'antyisíjchaca' i junavíj, capu ajta a'íi na'aj juxie've' ti'ij a'yan eenye' i jutyévij jitze. ²⁹A'íjna i ti tzáahuatyil'ra'aj jin Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ajta een i jutzájta', ajta a'íjna i ti ja'antyisíjchaca' i junavíj, a'yaa pu huatóomua'aj ti tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', capu a'íi na'aj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, sulu a'íi pu jéetze' juxie've' i júuricama'ra' i Dios. A'tíj ti a'íjna jin néijmi'i a'yan ricij, a'íi pu tyámua' een, ajta quee i tyeítylee jimi je'ráma'can, sulu i Dios pu jimi je'ráma'can.

3 ¹A'yaa pu'ij, ¿nyiquij tyi'tíj jin je'ej tye'tyhui'rrii a'íjci i a'tíj ti Israel jitze ajtyáma'cantaj nusu i ti ja'antyisíjchaca' i junavíj? ²A'yaa pu tyi'ja'yájna ti jéehua tya'ancuriáa'sij, ajta jéehua jatyáhui'rrii, ji'nye Dios pu anaquéej jaatyájtoo i junyúucaa a'íjima jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. ³¿Ji'nye na'quij tye'mej? ¿Nyiquij i Dios ajta je'ej pua'aj rinyij a'íjna jime' i maj meríj i tyétyacaa je'ej pua'aj huaríj? ⁴Capu xaa nyu'uj. Dios pu tzáahuatyil'ra'aj jin séejre' ajta ji'rél'can jime' ti'ij na'aj jusén jime', tyij majta i tyétyacaa jéehua tyí'hue'tacaa, miche' a'yan eenye', ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

A'yaa mu tyá'mua'reeren paj tyámua' tyi'tyía'cha'ij a'íjna jime'
je'ej paj tyí'xaj,
pajta tyu'tyámue'tij mati'ij muá'xíjtye'ej.

⁵ Ajta tipua'aj a'íjna jime' i tyaj je'ej pua'aj ricij jin séjre'ej ti i Dios ji'rénnye'ej séejre', ¿ji'nye tyetyu'taxájtaj? ¿Nyiquij a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios quee xá'pu'i' ricij ti'ijta puéjtzij taatá'an? (A'yaa mu tyí'xaj a'íimaj i maj quee jamua'tyej i Dios.) ⁶;Catu xaa nyu'uj! Ji'nye tipua'aj i Dios quee tyi'tíj tyámua' uuriaj ityájma jimi, ¿ji'nye tyí'rrij ti'ij huo'xíjtye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua?

⁷Ajta tipua'aj a'íjna i nyaj jin tyí'hue'taj a'yan tyí'hui're'ej ti'ij i Dios jéetze' tyámua' huataséjre'en, ¿ji'nye een jime' i Dios a'yan tyiná'xíjtye' a'íjci jime' i nyaj jin ootyá'ítzee jimi? ⁸Ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿nyij a'yan tyúuxie've' tyaj je'ej pua'aj huárinyij ta'aj ij a'íin huataséjre'en i ti naa een? A'yaa mu séecan nye jitze tyí'pua'ritye' mej mij tyina'antyí'uunyi' je'ej nyaj tyihuá'mua'tyej, ajta a'íjima a'yaa pu tyihuá'ci'tyij mej mij jajpuéetzij muá'ra'nyij.

Néijmi'i tu á'ítzeere' i Dios jimi

⁹¿Ji'nye na'quij? ¿Nyiquij jéetze' tatyáhui'rrii ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can? Capu xaa nyu'uj, ji'nye tu'ríj a'yan tyaataxájtaca' tijin a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj, ¹⁰ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Capu síij a'tíj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij.

- ¹¹ Capu a'tíj séejre' tì tyojó'itej,
capu ma' a'tíj tì jahuoocaj i Dios.
- ¹² Néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,
majta néijmi'i meríj huóoxana'cirej.
Capu ma' a'tíj tì tyámu'a! tyi'tyúucha'lijj.
Capu na'aj sñij a'tíj ma' já'sejre'!
- ¹³ Je'ej pu pua'aj namuajre' je'ej maj tyí'xaj,
ajta i hua' nyanúu pu jéehua tyí'hue'tacaa,
hua' tyenyij jitze pu aviitzi' i huá've'rij cù'cu'uj tì jitze éejnyinyii
- ¹⁴ ajta i maj jin je'ej pua'aj tyihuo'xáj i juxa'aj tyeítyee, mej mij
tyúujaaxiejvi'.
- ¹⁵ Ca'nácan mu jo'huáachajci'ij mej mij séej huajé'caj,
- ¹⁶ jéehua pu je'ej pua'aj tyí'een jo'maj joojú!,
- ¹⁷ camu jamua'reej je'ej maj juxáahuaj tyí'tyesejre'ej.
- ¹⁸ Capu je'ej huá'miteeraste' mej mij jaatyátzaahuaty'e'en i Dios, nusu
maj jáatziínye'en.
- ¹⁹ A'yaa tu tyá'mua'reej tijin néijmi'i je'ej tì tyá'xaj i yu'xarij
jitze, a'yaa pu tyihuá'ixaaty'e' a'íjma i maj a'líjna jin tyí'ijta, mej mij
néijmi'i tyu'tyátzaahuaty'e'en, majta néijmi'i i maj a'yan huacháati'mee
i cháanacaj japua jáamua'reej maj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi,
²⁰ ji'nye capu i'ríj tì a'tíj a'yan tyu'taxáj yee néijmi'i pu ará'astej i
nyúucarij, tì'ij ajta a'yan tyúuxie've'ej tì'ij Dios a'yan jaatámua'tyij
yee tyámu'a! pu tyi'tyúucha'ij, ji'nye a'líjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta
a'yaa pu tyí'hui're! tyej tyij a'líjna jin jáamua'reej i tyaj jin quee
xá'pui' huaríj.

Je'ej tì tyí'i'rij tyaj ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en i Dios jimi

- ²¹ Ajta ijíij, Dios pu arí a'yan tyitaataséjra je'ej tì tyí'i'rij tyej tyij
ji'ré'nye'ej jimi huatyá'ítzeere'en, ajta a'yan cha'tána'aj tyí'ta'ixaaty'e'
a'líjna i nyúucarij, majta a'líimaj i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios
jitze ma'can, ²² a'líjna i siaj jin tyá'tzaahuaty'e' i Ciríistu' jimi, a'líj
pu jin i Dios tyámu'a! tyajamuaatyátoosij. Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj
mana'aj een i Dios jimi, ²³ néijmi'i mu meríj ootyá'ítzee, a'líj mu jin
a'límuáj já'sejre' i Dios jimi. ²⁴ Ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan
tyihuo'xá'pui'ntari'ri' mej mij ji'rénnya'aj huatyá'ítzeere'en, a'líj pu
jin hua' japua huatanyúj a'líjci jime' je'ej tì huaríj i Ciríistu' tì ajta
Jesús pué'en. ²⁵ Dios pu a'yan jáaruuj tì'ij i Ciríistu' je'rásire'en i
juxúure!, ajta je'en a'líjna jin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'ítzee. Ajta
tì'ij tyihuo'tú'uunyi' a'yaa pu tyúuxie've' maj tyá'antzaahuaty'e'en.
Dios pu a'yan tyaataséjrataca' je'ej tì a'líin tyámu'a! ta'uurej,
tyitaatalúnyi'ran a'líjna i tyaj jin aamí' ootyá'ítzee, ²⁶ ji'nye a'líi pu
tajíme' tyi'ijchó've'ej. A'yaa pu huaríj mej mij a'líimaj i tyeítyee ijíij
maj séejre' jaaséej i tì a'líin tyámu'a! táaruuj, ji'nye a'líi pu ji'rénnya'aj

séejre', a'yaa pu'ij ajta tyámua' huá'uurej a'íijma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi.

²⁷ ¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i ti jin i tyévij óotzaahuatye' i Dios jimi? Capu che' ma' já'sejre', ¿ji'nye een jime'? Capu a'íjna jime' maj ja'rá'astijrej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj i Cirístu' jimi. ²⁸ A'yaa tutyij tyá'mua'reej tijin: Dios pu tyámua' ja'uurej i tyévij, capu ij tyi'tíj je'ej tye'tyáhui'rrii ti néijmi'i ará'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

²⁹ ¿Nyiquij i Dios a'íjma na'aj hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Nyiquee hua' Dios pué'een a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can? Gee xaa nyu'uj, a'íi pu ajta hua' Dios pué'een néijmi'caa i maj séej chuéj japua já'ma'can, ³⁰ ji'nye siij pu'uj séejre' i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta quee jitzán juxie've' tipua'aj Israel jitze mua'ajtyáma'cantaj nusu mequee. ³¹ ¿Nyiquij a'íjna jin tyá'uunan a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íjci jime' tyej tyá'tzaahuatye'? Catu xaa nyu'uj. Sulu a'íj tu jin a'yan tyá'neijmi'tare'en.

Je'ej ti huaríj a'íjna i Abraham

4 ¹ ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyaataxájta je'ej ti tyi'tíj tyu'mué'tij i Dios jimi a'íjna i Abraham? ² A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, tipua'aj a'yan metyáamua'tyijche' i Abraham yee tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huáruuj, aj pu xaa i'rítacaj ti jusíij ahúotzaahuatye'nyijche', ajta capu je'ej tyí'rij ti a'yan huárinyij i Dios jimi. ³ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Abraham pu ja'antzaahuaj i Dios, a'íj pu jin i Dios a'yan tyaamua'aj ajta a'yan tyaataxájtaca' tijin tyámua' pu tyí'tyevij." ⁴ Ajta a'yájna tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin tyí'muarie'ej, camu tyi'tíj jaatapué've'sij juxié'ví'ra' jime', sulu metyá'nachchite'en a'íjci jime' i ti a'íin tyu'muáriej. ⁵ Ajta tipua'aj a'tíj tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios jaayí'tin ti tyámua' jáa'uurej i tyévij ti jéehua jimi á'itzeere', Dios pu ajta a'yan tyaataxájta ti tyámua' tyí'tyevij a'íjna i a'tíj, tyij ajta quee tyi'tíj xá'pui' huáruuj. ⁶ David pu a'yan cha'tána'aj tyu'taxájtaca' a'íjci jime' i a'tíj ti Dios a'yan tyá'xaj yee ti tyámua' tyí'tyevij, quee a'yan tyaataxáatan tyi'tíj ti je'ej huáruuj. ⁷ A'yaa pu tyu'taxájtaca' i David tijin:

Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i Dios ti tyihuo'tú'uunyi'rí' i maj jin quee xá'pui' huaríj a'íjci jimi.

⁸ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyévij ti Dios quee jitzán tyí'pua'ritye' i ti jin ootyá'ítzee a'íjci jimi.

⁹ ¿Nyiquij a'íjma na'aj ci'puaj i maj meríj ja'antyisíjchaca' i junavíj, a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyihua'tá'caa, ca' ajta hua'ci'puaj i séecan i maj quee a'yan tye'entyisíjchaca' i junavíj? A'yaa tu tyeríj tyaataxájtaca' a'íjci i Abraham, ti Dios a'yan jaatamua'aj tijin tyámua'

pu tyí'tyevij a'íjci jíme' tí a'ífin tyá'antzaahuaj. ¹⁰Ajta, ¿a'najnyí a'yan tyaataxájtaca' i Dios? ¿Nyiquij tí'ij i Abraham ja'antyisíjchaca' i junavíj ca' tí'ij quee xu ja'antyisíichava'caj? Capu tí'ij ja'antyisíjchaca' i junavíj, sulu jácuaj ímuáj pu a'yan tyaataxájtaca!. ¹¹Aj pu'ij Abraham ja'antyisíjchaca' i junavíj, mej mij jáamua'reej tijin Dios pu arí a'yan tyaataxájtaca' tí tyámua' tyí'tyevij, a'íjci jíme' tí tyá'tzaahuatye!. A'íj pu jin i Abraham a'ífin pué'een i hua' táataj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', tyij majta quee xu ja'antyisíjchaca' i junavíj, Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyihuo'taxájtaj tijin tyámua' mu tyí'tyetyeityee. ¹²Ajta i Abraham, a'íi pu ajta hua' táataj pué'een i maj ja'antyisí'chej i junavíj, ajta a'íjma i maj tyámua' tyityetyúucha'íj tí'ij ajta a'íjna i Abraham, ti ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj tí'ij quee xu ja'antyisíichava'caj i junavíj.

I ti jin Dios tya'tóoratziiri' a'íjma jimi i maj Abraham jitze eeráma'can

¹³A'yaa pu i Dios tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, ajta a'íjma i maj jitzán eeráanyesij tí a'yan tyihuá'cí'tyij néijmi'i i cháanacaj, capu a'yan tya'tácatyij a'íjma jimi i maj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjma jimi i maj tyámua' tyityetyúucha'íj majta tyá'tzaahuatye!. ¹⁴Tipua'aj a'íimaj a'yan tyi'tíj metya'ancuria'an i maj já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu ij che' tyi'tíj je'ej tyí'huiire' i maj jin tyá'tzaahuatye', capu ajta che' tyi'tíj huiire' i tí jin Dios tya'tóoratziiri!. ¹⁵Ji'nye puéjtizj pu hua'tácaa a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta jo'tij quee já'sejre' i nyúucarij maj jin tyí'ijta, camu majta tyi'tíj jin já'itzeere' a'íjci jimi i nyúucarij.

¹⁶A'íj pu jin, ta'aj ij a'íjna i tí jin i Dios tya'táratziiri' i Abraham a'íjma jimi huatyál'itzeere'en i maj jitzán eeráma'can, a'yaa pu huáapua'aj hua' jimi tyí'sejre' a'íjna jíme' i maj tyá'tzaahuatye!. A'yaa pu'ij huatóomua'aj tiquee a'íjma na'aj jimi tya'tóoratziiri' i maj ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjma pu ajta jimi i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye' tí'ij i Abraham. A'íj pu jin a'ífin pué'een i tatáataj néijmi'caa ityájma, ¹⁷a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'yaa nu tyimua'antyáarujtye pej pij hua' táataj pué'eenye' mui'caa i tyeítyee." A'íi pu a'íin pué'een i Dios, i Abraham ti jimi tyá'antzaahuaj, a'íi pu a'íin pué'een i Dios tí jaayí'tin tí huo'tájuuritye'en a'íjma i maj meríj huácuij, ajta tyí'taahuaj tyi'tíj tiquee xu tyí'sejre'.

¹⁸Ajta a'íjna i Abraham, a'yaa pu tyá'antzaahuaj maj mue'tíj jitzán eerányesij i tyeítyee je'ej tí Dios tya'táratziiri', a'íj pu jin a'íin pue'eenye'ej ta'raj i hua' táataj mui'caa i tyeítyee, a'yájna tí'ij i Dios tyaaté'exaa tijin: "Mue'tíj mu i tyeítyee a' jitze eerányesij." ¹⁹Ajta i tí jin tyá'tzaahuatya'ca'aj a'íjna i Abraham capu huatyápua'riaca',

majta arí tin anxietyej nyinyi'ra'aj jájcha'iica'aj, ajta a'íjna i Sara ti fíira'ra'an pué'eenye'ej a'íji pu ajta arí ucarístaca'aj, a'íj pu jin a'yan tyí'mua'ajcaa tì quee che' je'ej tyí'riitaca'aj mej mij tyiyooj muá'ra'nyij. ²⁰Capu jaatáxaahuataca' capu ajta quee che' jitán tyi'ca'nyajca'aj je'ej tì i Dios tya'táratziiri!, sulu jéetze' pu tyá'antzaahuaj. Ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios, ²¹a'yan tyá'tzaahuatye'ej tì i Dios a'yan rinyij je'ej tì arí tya'táratziiri!. ²²A'íj pu jin i Dios a'yan jaatamua'aj a'íjci i Abraham tì tyámua' tyi'tyúucha'iica'aj a'íjci jimi.

²³Ajta a'íjci jime' tì i Dios a'yan jaatamua'aj, capu a'yan tyé'yu'si'huaca'aj tì'ij a'yaa na'laj tyáaci'tyij a'íjci i Abraham, ²⁴sulu a'yaa pu ajta tyo'tyéyu'si'huaca' ityájma jimi. Ji'nye Dios pu a'yan cha'taj na'laj tyí'tamua'tyej a'íjci jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', tipua'aj tyetyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i tì jaatájuurityej a'íjci i Jesús tì tavástara' pué'een, ²⁵i tì huatátuihuaca' tì'ij tajitzé ma'can huámui'nyij, a'íjci jime' tyaj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, ajta je'en Dios jaatájuurityej tì'ij ityájma tyámua' tyitaatyátoonyij.

I tyaj jin jáamua'reej tì i Dios jéehua taxie've'

5 ¹Dios pu arí tyámua' tyitaatyájtoo, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', pu'ríj tyaj taxáahuaj sévre'ej i Dios jimi, tyajta tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tavástara! Jesús i tì ajta Círíistu' pué'een. ²Ji'nye a'íji pu i Círíistu' taatá'i'ríityej tyej tyij ajtyáxiirej i Dios jimi, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', tyej tyij huátatyamua've'en a'íjna jime' i tì tyámua' tyitaatyájtoo, tyámua' tutyij een, tyajta tatyamua've' a'íjci jime' tyaj jajchó've' a'ájna xicáara' i tyaj jamuán seeria'aj tá'ra'nyij i Dios. ³Ajta quee a'íji na'laj, sulu a'íj tu tyajta jin tatyamua've' i tyaj jajpuéjtzij, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tìjin a'íji pu ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij tyo'táviicue', ⁴ajta i tyej tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij jéetze' tyámua' huárinyij, ajta i tyaj jéetze' tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij tyi'ijchó've'ej tyaj a'áa jo'tyá'itzeere'en i Dios jimi. ⁵Ajta i tyaj jin tyi'ijchó've' capu a'náj taatatyévi'raste'sij, ji'nye Dios pu ca'nyíjra'aj taatá' i tatzájta', a'íjci jime' tì ju júuricamej ityájma jimi huatyájto.

⁶Ji'nye tyati'ij ityáj quee pújooriajva'aj tyaj tajapuá huatányuunyij, Círíistu' pu tajitzé ma'can huamuí' néijmi'caa ityájma i tyaj quee xá'pui' huaríj. ⁷Jéehua pu tyési' tì a'tíj séej jitze ma'can huámui'nyij i tyévij tì tyámua' tyí'tyevij, nusu xaa a'tíj óoca'nyej tì jitán ma'can huámui'nyij i a'tíj tì jéehua huápui'ij tyi'tíj xá'pui' huáruuj jimi. ⁸Ajta i Dios pu a'yan tyitaatasératyej tì huápui'ij taxie've', ji'nye tyati'ij tyooj jéehua a'ítzéeria'caj a'íjci jimi, Círíistu' pu tajitzé ma'can huamuí'. ⁹Ajta ijíij, tì'ij i Dios tyámua' tyitaatyájtoo a'íjci jime' tì Círíistu' tajitzé ma'can huamuí', tyámua' pu'ij jéetze' tyí'tahuüre' tì'ij

quee i puéjtzij táaci'tyij. ¹⁰A'yaa pu tyi'ja'yájna, ji'nye tyati'ij tyooj ja'jcha'í'ria'caj i Dios, a'íi pu tyámua' tyitaatyájtoo a'íjci jime' ti i yójra' tajitzé ma'can huamu', jeéetze' pu'ij tajapuá huatányuusij, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'ítzeere'en, ijíij tyaj tyeríj jimí ajtyu'uj. ¹¹Ajta quee a'íi na'aj, sulu tyajta tu huatátatyamua've'sij i Dios jimi, a'íjci jime' ti i tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een tyámua' táaruuj, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'ítzeere'en i Dios jimi.

A'íjna i Adán ajta a'íjna i Ciríistu'

¹²A'yaa pu tyi'ja'yájna, siij pu'uj i tyévij ti je'ej pua'aj huaríj a'yan huataséjre i cháanacaj japua aj mu mij néijmi'i je'ej pua'aj huaríj, aj pu'ij a'yan atyojo'ré'nyej ti huamu' a'íjna i a'tíj, a'íj mu mij jin majta néijmi'i huácuij i maj a'íjci jitze i tyévij eeráanyej, ji'nye néijmi'i mu majta ootyá'ítzee i Dios jimi. ¹³Ti'ij quee xu huatyátuihuaca' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, mu'ríj a'yan tyityá'ítzeeria'ca'aj i tyeítyee i Dios jimi, ajta tipua'aj quee sére'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'riitaca'aj ti séej a'yan tyo'xíjtye'en je'ej ti tyi'tíj jin tyo'tyá'ítzee. ¹⁴Ajta ti'ij na'aj tyu'sétrej i Adán 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i Moisés, néijmi'i mu i tyeítyee huácuij i maj quee xá'pui' huaríj, tyij majta quee a'yan cha'taj mana'aj huaríj ti'ij a'íjna i Adán i tiquee ja'rá'astijrej je'ej ti i Dios tyaata'ij, ji'nye Adán pu a'yan éenye'ej ti'ij i ti ya'uvé'nyesij.

¹⁵Ajta i ti jin ootyá'ítzee a'íjna i Adán, capu a'yan cha'tána'aj een ti'ij i ti Dios juxié'vi'ra' jin taatapuéjve. Ji'nye mue'tíj mu huáacuui a'íjci jime' ti siij ootyá'ítzee i Dios jimi, ajta a'íjna i Dios ti taatapuéjve, a'íjci jime' je'ej ti i siij i tyévij huaríj juxié'vi'ra' jime', a'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu', jeéetze' pu'ij tyí'huiire' ajta ti'ij tyámua' tyihuo'tyátoonyij mui'caa i tyeítyee. ¹⁶A'íjna i ti jin siij ootyá'ítzee i Dios jimi, capu a'yan cha'taj na'aj een ti'ij i ti Dios taatapuéjve, ji'nye ti'ij siij i a'tíj ootyá'ítzee i Dios jimi, aj pu'ij huataséjre i puéjtzij, ajta i Dios ti taatapuéjve, a'íjci jime' i maj jéehua ootyá'ítzee a'íjci jimi, a'íi pu tatá'caa tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en a'íjci jimi. ¹⁷Ji'nye a'íj mu jin huácuij i tyeítyee a'íjci jime' ti siij na'aj i tyévij quee xá'pui' huaríj, jeéetze' pu'ij i Dios tyámua' ta'uurej a'íjci jime' i ti taatapuéjve, tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en a'íjci jimi, a'íjci jime' je'ej ti huaríj a'íjna i tyévij, a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

¹⁸Ajta a'íjna i ti jin quee tyámua' huaríj i Adán, Dios pu'ij néijmi'caa ooxíjtye i tyeítyee ti'ij puéjtzij huo'tá'an, a'yaa pu'ij ajta tye'rájraa mej mij néijmi'i ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en, a'íjci jime' je'ej ti huaríj i Ciríistu' mata'aj mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'. ¹⁹A'yaa pu siij na'aj i tyévij quee tya'rá'astijre je'ej ti i Dios tyaata'ij, a'íj mu jin mue'tíj ootyá'ítzee i Dios jimi, a'yaa pu'ij ajta mui'caa tyu'c'íj mej mij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en i Dios jimi a'íjna jime'

ti síij i tyévij ja'rá'astej i Dios, mej mij mue'tíj tyámua' huárinyij i tyeíttee.

²⁰Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyl'ijta, a'yaa pu een jin huatyátuiihuaca' ti'ij jéetze' huataséjre'en i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, ajta ti'ij jéetze' huataséjre i maj jin ootyá'ítzee, Dios pu ajta jéetze' tyámua' tyihuo'tá' juxié'vi'ra' jime!. ²¹A'íjna i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'mué'tij mej mij huácui'nyij, a'yaa pu cha'tána'aj tyu'tyámue'tij i ti jin Dios tyámua' tyitaatá', tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en, ajta tyej tyij júurij tál'ra'nyij jusén jime! a'íjci jimi i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

Ityáj tu júurij séejre' i Ciríistu' jimi

6 ¹Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj? ¿Nyiquij tyooj atya'ítzé'rihua'aj tál'ju'un ta'aj ij i Dios jéetze' tyámua' tyihuojó'mua'raj? ²Catu xaa nyu'uj. Tu'ríj ityáj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, ¿ji'nye ooj tyif'rij tyaj a'yan tyi'tyechaj ta'tya'ítzé'rihua'aj tyi'tíj jime' tiqee xá'pui' een i Dios jimi? ³¿Nyij sequée jamua'reej, siaj jimi ajtyáhuiixij i Ciríistu' siati'ij huái'huaca', tyajta je'en jitzán ajtyáma'cantaj ta'raa ti'ij a'fin huamu'f? ⁴Ji'nye tyati'ij huái'huaca' tyajta tu avá'nami'huaca' i Ciríistu' jamuán, tyajta huá'cui'iihuaca' tyej tyij huatájuurej tyajta je'en jájcuan jin chajca, a'yájna ti'ij i Ciríistu' tyu'tájuuriaca' a'íjci jime' i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej.

⁵Típua'aj a'íjci jitze ta'ajtyáma'cantaj i Ciríistu' ti'ij a'fin huamu'f, tyajta tu jitzán ajtyama'cáantaj ta'raj ti'ij a'fin huatájuuriaca!. ⁶A'yaa tu tyá'mua'reej tijin je'ej tyaj jájcua jyi'tyítacha'íica'aj a'íi pu ajta jamuán óotateehuaca' i Ciríistu', ti'ij antyipua'rej a'íjna ti je'ej pua'aj een i tyaj jin tyítacha'íica'aj, ti'ij quee che' ca'nyíjra'aj tatá'care'en a'íjna i ti je'ej pua'aj een. ⁷Ji'nye típua'aj a'tíj arí huámu'nyij, capu che' i'rítaj ja'mej ti i ti je'ej pua'aj een tyaata'íjtye'en. ⁸Típua'aj tyeríj jamuán huácuij i Ciríistu', jitzán tutyij tyi'ca'nyej tyej tyajta jamuán júurij tál'ju'un. ⁹A'yaa tu tyá'mua'reej tijin ti'ij i Ciríistu' huatájuuriaca', capu che' i'ríj ti'ij ajtáhuá'aj huámu'nyij. Capu che' i'ríj ti ja'antyimué'tin a'íjna i ti a'íjna jin tyi'ijta mej mij huácui'nyij. ¹⁰Ji'nye i Ciríistu', ti'ij huamu'f, a'yaa pu een jin huamu'f ti'ij jo'puá'ritye'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een i maj jin tyúucha'íica'aj, ajta ti'ij huatájuuriaca', a'íi pu jin júurij ta'raa ti'ij i Dios jimi séjre'ej. ¹¹A'yaa xu sij cha'taj siana'aj mua'aj tyá'mua'reeriaj siaj seríj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, maj siajta júurij i Dios jimi a'íjci jime' siaj seríj jitzán ajtyáma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹²A'íj pu jin, caxu tyi'tá'care'en ti i ti je'ej pua'aj een tyajá'mua'íjtye'ej i ja'mua tzajta', caxu siajta já'astijria'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een i ti ja'mua tzajta' eerányinyii. ¹³Caxu siajta jatuiiria'aj i ja'muatyévira' a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij a'íjci jimi tyi'huiire'ej.

Sulu siata'aj huatóotonyij i Dios jimi, matil'ij tyeítyee maj meríj huácuíj majta je'en huatájuuriaca' a'líjci jíme' ti a'fin arí jamuáahuii, siata'aj jaatátuiire'en i jutyévira' siaj sij jaatyáhuiire'en tyiltíj jíme' ti xá'pui' een. ¹⁴A'yaa pu quee che' a'náj tyajamuaata'sjtye'sij a'íjna i ti je'ej pua'aj een, ji'nye caxu ca'nyéjrij jin já'astijre' a'líjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íj xu jitze aróoca'nyej i ti i Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' jamuáaruuj.

Tipua'aj ca'nyéjrij jin metyí'huiiria'aj

¹⁵¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj? ¿Nyiquij tyooj je'ej pua'aj tyi'tytachá'íj tál'ju'un a'íjci jíme' ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitatá'caa, tyajta quee che' já'astijria'aj a'líjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta? Catu xaa nyu'uoj. ¹⁶Mua'aj xu tyámua' tyál'mua'reej tijin tipua'aj xatóotoonyij a'tíj jimi siaj sij ca'nyéjrij jin ja'rá'astijre'en, mua'aj xu ca'nyéjrij jin jaatyáhuiire'ej. Tipua'aj a'yan setyá'astijria'aj a'líjci ti je'ej pua'aj een, a'íi pu jamuaatá'sij siaj sij huácuí'nyij, na'ríij tipua'aj a'yan setyeetyáhuiire'en a'líjci i ti xá'pui' een, mua'aj xu júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi. ¹⁷Ajta tyiche' tyaatatatyójtzi're'en i Dios ja'mua jíme', ji'nye mua'aj mu xu anaquéej ca'nyéjrij jin jahuiiria'ca'aj a'líjci ti je'ej pua'aj een, xu'ríj ja'rá'astej a'líjci i nyúucarij i maj jin tyajamuaamuá'tyej. ¹⁸Tí'ij Dios jamui'rágtoo siaj sij quee che' ca'nyéjrij jin jatyáhui'rihua'an a'líjci i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu jamuáaruuj siaj sij jaatyáhuiire'en a'líjci i ti xá'pui' een a'líjci jimi i Dios. ¹⁹(A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' je'ej ti tyihuá'miteeraste' hua' tzajta' i tyeítyee, ji'nye óoche' pu jamuá'itziitye' siaj sij néijmi'li jo'ítéej xá'ra'nyij.) A'yájna siati'ij ará'tyeej tyityaató'o'a' siaj sij jaatyáhuiire'en a'líjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij jéehua huóoxana'cire'en i Dios jimi, a'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'yan cha'taj siana'aj tyityaatóotoonyij néijmi'li jíme' siaj sij jaatyáhuiire'en i ti xá'pui' een, siata'aj sij ji'rél'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

²⁰Siati'ij siooj jatyáhui'rihua'aj a'líjci i ti je'ej pua'aj een, caxu a'líjci jitze tyí'huiiria'ca'aj i ti xá'pui' een i Dios jimi, ²¹¿tyi'tanyí ij jin je'ej tyajamuaatyáhuii? Ijíij xu sij jutyevi'ra' a'líjci jíme' je'ej siaj tyi'tíj huáruuj, ji'nye i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu tyu'tá'caa siaj sij a'líjci jin huácuí'nyij. ²²Ajta ijíij, tí'ij Dios jamui'rágtoo siaj sij quee che' jatyáhui'rihua'an a'líjci i ti je'ej pua'aj een, xu'ríj sij jahuiire' i Dios. A'íi pu xaa já'muahuiire'en, ji'nye a'íj pu jitze eeráamej i júuricamej ti naa een, i siaj jin júurij xá'ju'un jusén jíme'. ²³A'yaa pu tyá'mue'tin i a'tíj ti huámui'nyij tipua'aj jaatyáhuiire'en a'líjci ti je'ej pua'aj een, ajta i ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitaatá', a'íi pu taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en a'líjci jamuán i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, i tavástara'.

Je'ej tì huatóomua'aj tipua'aj i maj tyóovi'tin

7 ¹Nye'ihuáamua', mua'aj xu jamua'tyej iyu'xarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa xu siajta tyá'mua'reej tì i nyúucarij a'yan tyé'ijtye' tì'ij ooj júurij i a'tíj. ²Ajta a'yájna tipua'aj íti' huicha'aj, a'yaa pu tyé'ijtye' a'íjna i nyúucarij tì a'yan tyúuxie've' tì i íti' huatyá'itzeere'en i jucíin jamuán tì'ij ooj júurij, ajta tipua'aj i cína'ra'an arí huámui'nyij, capu che' a'yan tye'itye'ej ja'mej i nyúucarij. ³A'íj pu jin, tipua'aj séej jamuán huatyéviche'en, tì'ij ooj júurij i cína'ra'an, juxana'cire' a'íjna i íti', ajta tipua'aj i cína'ra'an arí huámui'nyij, a'íjna i nyúucarij capu che' tye'itye'ej ta'mej, aj pu'ij i'rítaj ja'mej tì séej tyáataj jamuán huatyéviche'en.

⁴Siajta mua'aj, nye'ihuáamua', siati'ij jitzán ajtyáhuiixij i Círístu' aj xu sij siajta jamuán huácuij a'íjci jimi i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íj xu jin mua'aj séej jitze ajtyáma'can, a'íj pu a'íin pué'een i ti huamui' ajta je'ej huatájuuriaca!. A'íj pu jin i'ríj tyej jaatátuiire'en i Dios i tyaj jin xá'pui' huaríj. ⁵Ji'nye tyati'ij a'yan tyí'tyechajca'aj mati'ij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyitaatyáhuii tyej tyij jáamua'reej tyaj quee xá'pui' rijcaa, a'íj tutiyij huamue'tij tyej tyij huácui'nyij. ⁶Ajta ijíij tyaj tyeríj huácuij a'íjci jimi i nyúucarij tì néijmi'i jin tyí'ta'ijtya'ca'aj, tu'ríj taxáahuaj séejre' tyej tyij jaatyáhuiire'en i Dios a'íjci jime' i júuricamej tì jájcuaj, catu che' a'íjci jimi i nyúucarij tì mí'ma'can.

A'íjna i ti je'ej pua'aj een ti nye jitze séejre'

⁷¿Nyij a'yan tyetyu'taxájtaj tì i nyúucarij i maj jin tyí'ijta je'ej pua'aj een? Catu xaa nyu'uj, ji'nye canu a'yan tya'mua'reeriajche' tyi'tíj tì je'ej pua'aj een tipua'aj quee huatya'litzéere'nyijche' ityájma jimi a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. Canu a'náj jamua'reeriajche' tì je'ej pua'aj een tipua'aj nyetyí'nyacua'tzaj, tipua'aj quee a'yan tyinaaté'xaatye'nyijche' a'íjna i nyúucarij yee: "Capáj tyí'nyacua'tzaj." ⁸Ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu jitze huóoca'an, tì'ij nye jitze jaatyátoonyij néijmi'i tì je'ej pua'aj een. Ji'nye tipua'aj quee sérre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'ríj tyaj jáamua'reej tyi'tíj tì je'ej pua'aj een. ⁹Ajta jájcuaj imuáj, nyaxáahuaj nu jo'chá'canya'aj, canu tyi'tíj mua'reeriaaca'aj, ajta nyati'ij jáamua'reeri' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, aj pu'ij jéetze' huatasére nye jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een, aj nu nyij huamu'. ¹⁰Ajta a'íjna i nyúucarij tì tyámua' tyinaatá'nyijche' nyej nyij júurij ná'ra'nyij, a'yaa pu tyino'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij, ¹¹ji'nye a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu náacuanamuaj nyej nyij quee ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij, a'íj pu'ij jin i nyúucarij no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij.

¹² A'íj pu jin tyámua' een a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ljta, ajta quee tyi'tfj ja'ítziitye', néijmi'i pu xá'pui' een. ¹³ Ajta jil'nye na'quij, ¿nyiquij a'íjna i ti xá'pui' een no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij? Capu xaa nyu'uj. A'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti huataséjre'en i ti je'ej pua'aj een, a'íj pu jin a'íjna i ti xá'pui' een no'xíjtyej nyej nyij a'íjci jin huámui'nyij, ti'ij ajta séeria'aj já'ra'nyij ti jéehua huápui'ij je'ej pua'aj huasé'rín i Dios jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

¹⁴ A'yaa tu tyá'mua'reej ti i nyúucarij a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, nyajta nyáaj canu uhuájca'nyej, néijmi'i nu jin jahuiire' a'íjci i ti je'ej pua'aj een. ¹⁵ Canu yó'itej je'ej nyaj een jime' jin a'yan tyi'tyínyecha'ij, ji'nye canu a'yan ricij je'ej nyaj tyá'xie've', ajta a'íjna i tiquee na'ráanajchij, a'yaa nu a'íjci jin ricij. ¹⁶ Ajta tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' i tiquee na'ráanajchij, aj nu nyij a'yan tyá'mua'reeren ti xá'pui' een a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ljta. ¹⁷ A'íj nu jin quee che' nyáaj a'íin pué'een i ti a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een i ti ú'sejre' yunyatzájita!. ¹⁸ Ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej yunyatzájita', i nyahue'ra' jitze tiquee uhuájca'nyej, tiquee ú'sejre' i ti xá'pui' een, tyij nyajta a'yan tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij a'íjci jime' i ti xá'pui', canu pújoorej nyaj a'yan huárinyij. ¹⁹ Canu a'íjci jin a'yan ricij i ti xá'pui' i ti na'ráanajchij nyej nyij a'yan huárinyij, sulu a'íj nu jin je'ej pua'aj ricij i tiquee na'ráanajchij. ²⁰ Arí ijíij, tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' je'ej tiquee tyina'ráanajchi, canu che' nyáaj a'íin pué'een i nyaj a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een ti ú'sejre' yunyatzájita'.

²¹ A'yaa pu'ij tyé'miteere' nyaj jaxie've' nyaj xá'pui' huárinyij, ajta canu pújoorej, ji'nye nye jitze pu séejre' a'íjna i ti je'ej pua'aj een. ²² I nyaxiéjnyu'caa nu jin jaxie've' nyaj ja'rá'astee a'íjci i Dios nyucaaaj, ²³ a'íi pu nyo'se' a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íjci jamuán i ti tyí'ljta yu nyaxiéjnyu'caa tzajta!. A'íi pu a'íin pué'een i ti je'ej pua'aj een i ti tyí'ljta nyej jitze ti ajta arí naatyáaji'quej.

²⁴ Canu nyij che' je'ej tyéejtyoovej. ¿A'tanyíj nii'rátoosij a'íjna jitze i nyaj jatyáhue'ra' ti'ij quee a'yan tyináaci'tyij nyaj huámui'nyij? ²⁵ A'íj pu'uj i Dios, i nyaj tyé'tyojtzí're!, a'íjci jitze ma'can je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, i Ciríistu' ti ajta tavástara' pué'een. A'yaa nu nyij tyiyo'itej nyej jaatyáhuiire'en je'ej ti tyeetyájtoo a'íjna i Dios i junyúucaa, nyajta quee nyaca'nyej a'íj nu nyij jin putya'huiire' a'íjci i ti je'ej pua'aj een.

Tyej tyámua' tyi'tyítacha'íij je'ej ti tyá'xie've' i júuricama'ra' i Dios

8 ¹ A'yaa pu'uj, capu che' tyi'tfj je'ej huá'uurej a'íjma i maj jitzán ajtyu'uj i Ciríistu', ti ajta Jesús pué'een, ²ji'nye a'íjna i nyúucaria'ra' i júuricama'ra' i Dios, i ti ajta tyu'tá'caa tyej tyij júurij

tá'ra'nyij a'íjci jimi i Ciríistu', a'íi pu mui'rágtoo a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een ti ajta tyu'jé'caj. ³ Ji'nye i Dios pu a'yan huaríj je'ej tiquee tyu'tái'riitariaca' ti a'yan huárinyij ityájma jimi a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta Moisés ti jaatyájtoo, capu táahuíi a'íjna i nyúucarij a'íjci jime' tyaj quee ja'viicue'raca'aj tyaj ja'rá'astej. A'íj pu jin Dios muyo'ta'ítyaca' i juyój ti'ij a'íin a'yan cha'tána'aj huataséjre'en mati'ij i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij i Dios jimi, ti'ij huatóomu'vejritaj a'íjma jitze ma'can i maj ootyá'ítzee i Dios jimi, a'yaa pu a'íjna jin huaríj ti'ij jo'xíjtye'en ti'ij quee che' tyi'ta'ítya'aj já'ra'nyij a'íjna i ti je'ej pua'aj een. ⁴ A'íi pu a'yan huaríj tyej tyij ityáj ja'rá'astijre'en je'ej ti tyúuxie've' a'íjci jitze i nyúucarij, ji'nye catu che' a'yan tyi'tyítacha'ij a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een ti eerányinyii i tatzájta', sulu a'íj tu jitze arátaca'njej i júuricama'ra' i Dios.

⁵ A'íimaj i maj a'yan tyityetyúucha'ij a'íjci jime' ti je'ej pua'aj een ti eerányinyii i hua' tzajta', a'yaa mu a'íjci jitze tyí'mua'tzej je'ej ti a'íin ca'nyíjra'aj tyihua'tá'caa, majta a'íimaj i maj a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu a'íjci jin tyá'huoo je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i júuricama'ra' i Dios. ⁶ Tipua'aj a'tíj a'íjci jitze tyí'mua'ajcaj i ti je'ej pua'aj een ti tzajta' eerányinyii, a'yaa pu tyá'ci'tyij ti'ij huámui'nyij, ajta tipua'aj a'tíj a'íjci jitze tyí'mua'ajcaa je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu júurij huatyá'ítzeere'ej ajta tyámua' tyi'eenye'ej ja'mej a'íjci jimi. ⁷ Majta a'íimaj i maj a'íjci jitze tyí'mua'tzej i ti je'ej pua'aj een, a'íi mu jájcha'iire' i Dios, ji'nye camu jaxie've' majta quee pújoorej maj ja'rá'astej i nyúucaria'ra' i Dios. ⁸ A'íj pu jin a'íimaj i maj a'yan tyá'astijre' a'íjci ti je'ej pua'aj een ti hua' tzajta' eerányinyii, capu je'ej tyí'rrij maj tyámua' tyaatá'an i Dios.

⁹ Sajta mua'aj caxu che' a'yan tyí'tyechej ti'ij i ti je'ej pua'aj een, sulu je'ej ti tyúuxie've' i júuricama'ra' jimi i Dios, ji'nye a'íi pu'ríj huatyá'ítzee ja'mua jimi. Dios pu ja'mua tzajta' séejre'. Ajta a'íjna i tiquee jimi séejre' i júuricama'ra' i Ciríistu', capu Ciríistu' jitze ajtyáma'can. ¹⁰ Ajta tipua'aj i Ciríistu' ja'mua tzajta' séjre'ej, a'íi pu ajta ja'mua tzajta' séejre' i júuricamej, ji'nye Dios pu arí tyámua' jamuáaruuj, tyij ajta arí i ja'muatyévira' huamuí' a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een. ¹¹ Ajta tipua'aj ja'mua tzajta' séjre'ej i júuricama'ra' i Dios ti jaatajuurityej a'íjci i Ciríistu', a'íi pu ajta jaatajuuritye'sij i siaj jatyáhue'ra' a'íjci jime' ti i júuricama'ra' arí ja'mua tzajta' séejre'.

¹² A'íj pu jin nye'ihuáamua' a'yan tyúuxie've' ityájma jimi tyej tyij quee che' a'yan tyá'astijre'ej a'íjci ti je'ej pua'aj een i ti tatzájta' eerányinyii. ¹³ Ji'nye tipua'aj a'yan setyityetyúucha'ij a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een i ti eerányinyii ja'mua tzajta', a'yaa pu tyajá'muaci'tyij siaj huácui'nyij, ajta tipua'aj sequée che' já'astijria'aj a'íjci i ti je'ej

pua'aj een ti eerányinyii i ja'mua tzajta!, siajta je'en a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, aj xu júurij xá'ju'un.

¹⁴ Néijmi'i i maj jitzán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'íi mu yójmua'mua' pué'een i Dios. ¹⁵ Sajta mua'aj caxu a'íjna ancuriáa' i júuricamej ti'ij ca'nyéjrij jin tyajamuata'íjtye'en siaj sij siajta jatziinya'aj a'íjci i ti tyajá'mua'íjtye', sulu a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i ti a'yan já'mua'uurej siaj sij yójmua'mua' pue'énene'ej xá'ra'nyij i Dios. A'íj tu júuricama'ra' jitze arataca'nyáaj tyij a'yan tyé'jee tijin: "Muáaj paj tavástara' pué'een." ¹⁶ Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios, ajta i tajúuricamej, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'mua'reej tyaj yójmua'mua' pué'een i Dios. ¹⁷ Ajta tyaj tyeríj yójmua'mua' pué'een i Dios, tyi'tíj pu a'íjci jin ajta tací'tyij i Dios jimi jamuán i Ciríistu', ji'nye ityáj tu tyajta jamuán jajpuéjtizj i Ciríistu' tyajta tutyij jamuán séeria'aj tá'ju'un jusén jime!.

A'íjna ti huápui'ij naa huasé'rihua'aj ta'mej ti ooj maja'vé'mej

¹⁸ A'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij, a'íjna i tyaj jin jajpuéjtizj siyan i cháanacaj japua, capu tyi'tíj je'ej a'íjci jimi i tyaj jimi séeria'aj tá'ju'un ti'ij huatasére'en i tavástara!. ¹⁹ Ajta ti'ij na'aj i ti a'yan tyf'sejre' i Dios ti tyú'tahuaca', a'íi mu jajchó've' a'ájna xicáara' ti'ij i Dios huatóosejrata ityájma jimi i tyaj yójmua'mua' pué'een. ²⁰ Ji'nye néijmi'i ti'ij na'aj tyi'sejre' seequéj pu tyi'huóo'ruu ti'ij quee a'yan éenye'ej tá'ra'nyij je'ej ti tyá'xie'va'ca'aj i Dios, capu jussíj a'yan huóoruuj, sulu Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyeetyájtoo ti'ij jaajájcuare'en majca'huáyee, ²¹ néijmi'i i ti tyí'sejre' pu tyi'ijchó've' a'ájna xicáara' ti jitzán Dios jaatyáhuiire'ej, ti'ij ajta tajamuán séeria'aj já'ra'nyij i tyaj yójmua'mua' pué'een. ²² A'yaa tu tyá'mua'reej ti a'yan tyí'een jo'tíj na'aj i cháanacaj japua ti a'yan tyu'puéjtizj ti'ij tipua'aj fítaj ootacuí'nyej. ²³ Tyajta ityáj a'yaa tu tyajta tya'ajpuéetzij, ji'nye pu'ríj ityájma jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, ti a'íin pué'een i ta'nájcaj ti Dios a'yan tyita'táratziiri!. Jéehua tu jajpuéetzij a'yan tyetye'ejcho've'ej ti'ij táaci'tyij tyaj yójmua'mua' pué'eenye'ej tá'ra'nyij i Dios, ti'ij ajta i Dios japuan huatányuunyij i tatyévira!. ²⁴ A'yaa pu een jin Dios tii'rójtoo tyej a'yan tye'ejchó've'ej a'íjci i tyaj quee xu jaséj. Ajta tipua'aj tyeríj jaséjraj i tyaj jajchó've', capu che' juxie've' tyaj jacho'va'aj. ¿Nyi a'tíj tyi'tíj tyicho've' ti arí jaaséj? ²⁵ Ajta tipua'aj i tyaj jajchó've' tyequée xu jaséjraj, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj jacho'va'aj tyequée tyá'xaahuataj.

²⁶ A'yaa pu'ij ajta i júuricama'ra' i Dios tyí'tahuiire' a'íjci jime' tyaj quee je'ej rinyij tajfíimua'aj. Ji'nye catu jamua'reej tyi'tíj ti nyúucarira' juxie've' tyej tyij huatyényuunyij, a'íj pu jin i júuricama'ra' i Dios tajitzé ma'can tyényuusij, a'yaa pu tyó'ci'xij

ti'lij i ti'quee ty'a'ancurí'i'rej, ji'nye capu i'ríj ti a'tíj jaataxáj.

²⁷Ajta a'íjna i Dios ti néijmi'i mua'reej je'ej tyaj tyí'mua'tzej i tatzájta', a'íi pu jamua'reej je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jahuoo i júuricama'ra!, ji'nye a'íi pu hua' japua huatánuusij je'ej ti i Dios tyá'xie've!.

Néijmi'i tu jin tyu'tyámue'tij i Dios jimi

²⁸A'yaa tu tyá'mua'reej ti Dios huá'huiire' ti'ij néijmi'i a'yan tye'rájra'nyij je'ej ti a'íin tyámuá' tyihuo'tál'an a'íijma i maj jaxie've', a'íijma i ti arí a'íin hua'antyíhuoij ti'ij tyi'tíj jin tyihua'antyárujtye'en.

²⁹Ajta a'íijma i ti Dios jácuaj imuáj arí huá'muajtyajca'aj, a'yaa pu tyihua'antyíhuoo ti'ij a'yan huó'uurej ti'ij a'íjna i yójra!, ajta ti'ij a'íin pue'eenye'ej tá'ra'nyij i ta'nájcaj a'íijma jimi i ihuáamua'mua!. ³⁰Ajta a'íijma i ti a'yan jácuaj imuáj tyihua'antyíhuoo, a'íi pu ajta huo'tajé, ajta a'íijma i ti huo'tajé, a'íi pu tyámuá' huó'ruuj mej mij ji'reenya'aj huatyá'itzeere'en a'íjci jimi, ajta a'íijma i ti tyámuá' huó'ruuj, a'íi pu huo'ta! mej mij jamuán séjre'ej muá'ra'nyij jusén jime!.

³¹¿Ji'nye tyajtáhua'aj tyu'taxájtaj? Tipua'aj i Dios tajapuá nyuucaaj, capu i'ríj ti a'tíj ta'antyipuá'ritye'en ityájma. ³²Capu i Dios quee a'yan tyito'tyéchootzej i juyój, sulu a'íi pu tyu'tá' ti'ij huámui'nyij tajitzé ma'can i cúruuj jitze, ¿nyiquee a'yan cha'taj na'aj ij juxié'vi'ra' jin néijmi'i tyitaatapuéjve'sij, i ti tyí'sejre' i Ciríistu' jimi?

³³¿A'tanyíj a'yan tyihuá'xajtzi' a'íijma i Dios ti hua'antyíhuoij? Dios pu a'íin pué'een i ti tyámuá' huá'uurej. ³⁴¿A'tanyíj puéjtzij huo'tál'sij? A'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu' ti huamu', ajta je'en huatájuuriaca', ijíij pu muáca'ta' i Dios já'sejre', a'íi pu'líj taatyáhuiire'ej. ³⁵¿A'tanyíj ij tye'entyí'uunaj ti'ij i Ciríistu' quee che' taxie've'ej? ¿Nyiquij tipua'aj tyi'tíj tamuarie'rliste'ej, na'ríij tyi'tíj ta'itzilitya'aj, ca' tipua'aj je'ej pua'aj máta'uriaj, nusu tyatájcuj, ca' tipua'aj tyej quee je'ej tyéejviicue'raj, ca' tipua'aj tyaj huácui'nyij? ³⁶A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Muéetzij jime' tu a'náj tina'aj á'taca'nyej tyej tyij huácui'nyij, a'yaa mu ta'uurej mati'ij a'íimaj i cánaya'xii i maj huá'cui'caa.

³⁷Ajta néijmi'i jime' a'íjci, a'yaa tu tyu'tyámue'tij a'íjci jime' ti i Ciríistu' taaxié'vej. ³⁸A'yaa nu tyámuá' tyá'mua'reej ti'quee tyi'tíj tye'entyí'uunaj ti'ij quee che' i Dios taxie've'ej. Capu i tyaj júurij huatyá'itzeere'en, na'ríij tyaj huácui'nyij, na'ríij i maj tajapuá tyí'huiire' i Dios jimi, na'ríij a'íimaj i maj tyí'huiire' i tyiyáaru' jimi, je'ej ti tyí'rícij i ti tyí'sejre', nusu je'ej ti tyí'rinyij, ³⁹tipua'aj i ti jéetze' ájtyeej, na'ríij i ti jéetze' ajo'cátysize i tajityé, tyi'tíj tina'aj ti a'yan séejre' i Dios ti tyú'taahuaca!. Capu tyi'tíj tye'entyí'uunaj i Dios ti jin taxie've' ajta taataséjratyej i Ciríistu' jimi, a'íjna i Jesús ti tavástara' pué'een.

Dios pu hua'antyíhuoj a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can

9 ¹A'yaa nu tzáahuaty'i'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' i Cirístu' jimi, canu tyí'hue'taj. Ajta i nyaj jin ma'úumua'rej jamuán i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu tyí'nye'ixaatye' ti a'yan tyi'ja'yájna, ²jéehua nu nyaxaamujritye', nyajta a'náj tina'aj jaipuéjtzi i nyaxiéjnyu'caa tzajta', ³a'yaa nu tyá'xie've' tipua'aj i'rítan na'ráanajchij ti Cirístu' manúurieenyij, ti'ij na'antyipuá'ritye'en hua' jitze ma'can i nye'ihuáamua', a'íijma i maj a'yan cha'taj mana'aj tyitye'ráanyej nyati'ij nyáaj. ⁴A'íi mu Israel jitze ajtyáma'can, ajta i Dios huatyóoyojmua'tyej. Dios pu ajta huatyá'itzee hua' jimi a'íjna ti naa séeria'aj ta'raa, ajta hua' jimi tyu'tá' i junyúucaa je'ej ti tyá'ra'nyíche', majta a'íimaj, a'yaa mu ty'a'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ljta, majta a'íjci i yi'ráj je'ej maj tyá'na'michej, ajta mui'caa jin tyihua'táratziiri!. ⁵A'íi mu majta hua' jitze eeráma'can i tahuásimua'ci'ij, ajta hua' jitze pu a'yan tye'ráanyej a'íjna i Cirístu' ti ajta a'íin pué'een i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyojtzi're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁶Canu a'yan tyajá'mua'ixaatye' ti i nyúucarij quee tyi'tfj huiiria'ca'aj i Dios ti huo'ta' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'íimaj i maj a'íjci jitze eeráanyej i Israel, camu néijmi'i ji'ré'can jime' a'íjci jitze ajtyáma'can. ⁷Camu majta néijmi'i yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham, sulu Dios pu a'yan tyaaté'exaaty'a'ca'aj tijin: "A'íi mu a'íin pué'eneye'ej muá'ju'un a'yóojmua' i maj jitzán eerányesij a'íjci i Isaac." ⁸A'yaa pu'ij tyí'ta'ixaatye' maj quee néijmi'i yójmua'mua' pué'een i Dios i maj Abraham jitze eeráanyej, sulu a'íimaj i maj ja'tzaahuaty'e a'íjci i ti jin Dios tya'tóoratziiiri!, a'íi mu a'íin pué'een i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham. ⁹Ji'nye Dios pu a'yan tya'tóoratziiiri! a'íjci jimi i Abraham tijin: "A'náj nyaj nyeríj a'yan tyaaxá'puí'intarej, nyáaj nu nyajtáhua'aj ya'uvé'nyesij, ajta i Sara pu arí tyiyooj ta'mej."

¹⁰Ajta quee a'íi na'aj. A'íimaj i maj hua'puaj i yójmua'mua' i Rebeca, a'íi pu a'íin pué'eneye'ej i hua' táataj a'íjna i Isaac, ¹¹Ajta matí'ij quee xu nánie'huacaj i maj hua'puaj, matí'ij quee xu tyi'tfj je'ej uuriáacaj, tipua'aj ti xá'pui' een, na'ríij ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu Dios tyaaté'exaa a'íjci i hua' náanaj tijin: "A'íjna ti vásti!", a'íi pu jaatyáhuiire'ej a'íjci i ti pá'ri'ij." ¹²⁻¹³Ajta a'yan tijin: "Nyáaj nu jaxie've' a'íjci Jacob, nyajta jájcha'íire' a'íjci i Esaú." A'yaa pu'ij tyé'miteere' je'ej ti ricij i Dios ti'ij a'íin séej avá'huoonyij, je'ej ti a'íin tyá'xie've', ajta quee a'yan tyaataxáatan je'ej ti tyi'tfj jin huarfj.

¹⁴¿Nyij a'íjci jin a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios quee xá'pui' ricij? Catu xaa nyu'uj. ¹⁵Ji'nye Dios pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Moisés tijin: "Nyáaj nu tyaatú'uunyi'raj a'tíj tina'aj ti a'yan tyina'ráanajchi, nyajta nu ja'ancu'vaxi'ij a'tíj ti ajta a'yan tyina'ráanajchi." ¹⁶A'yaa pu'ij, capu

a'yan tyá'ci'tyij i a'tíj a'íjci jíme' je'ej tì jusíij tyá'xie've', nusu je'ej tì tyi'tíj jin tyí'tyesé!, sulu je'ej ti i Dios tyá'ancu'vaxí'ij. ¹⁷ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tì i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i rey Egipto tì tyejé'ijtaca'aj tijin: "A'yaa nu rey jíme' tyimua'antyáarujtye nyej nyij a' jimi huo'taséjratyé'en i nyaj jin néijmi'i putyí'uurej, ajta mej mij néijmi'que' náamua'tyij íiyan i cháanacaj japua." ¹⁸ A'yaa pu'ij i Dios tyá'cu'vej a'tíj tì a'yan tya'ráanajchi, ajta a'yan tya'tá'caa tì a'tíj a'yan tye'tyánaamuan i juxiéjnyu'caa a'tíj tì ajta a'yan tya'ráanajchi.

¹⁹ Ajta a'tíj pu a'yan tyu'taxájtaj tijin: "Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ¿ji'nye een jíme' i Dios tajitzé tyí'pua'ritye', tipua'aj a'íin jusíij a'yan ta'uurej?" ²⁰ ¡Pajta muáaj tyáati!! ¿A'tanyíj paj pué'een pej pij a'yan tyí'anyuuste' i Dios jimi? ¿Nyiquij i xá'rij a'yan tyaaté'exaatyé'sij a'íjci i tì jaatyátaahuaca' yee: "Ji'nye een jíme' a'yan petyinatyátaahuaca'?" ²¹ A'íjna i a'tíj tì xá'rij tyí'ta'huacaa, a'yaa pu tyu'tóoci'puaj tì tyu'muárie'en i xaríj jíme', tì'ij séecan tyú'taahuaj i xá'rijtze tì naa tyu'sé'rin, ajta séecan tì cha'na'aj tìna'aj tyí'huiire'.

²² Dios pu a'yan tyá'xie've' tì taataséjratyé'en tì a'íin néijmi'i putyí'uurej, a'íj pu jin néijmi'i tyo'táviicue'ri' a'íijma jimi i tì a'yan tyihua'tyévjtya'ca'aj mej mij jó'vetyij. ²³ A'yaa pu'ij ajta ityájma tyitaataséjra tì a'íin tyámua' tyihuo'tyájtoo a'íijma i tì hua'ancu'vajxi, ajta anaquéej tyámua' táaruuj tyej tyij hua' jitze ajtyáma'cantaj tá'ra'nyij. ²⁴ A'yaa pu i Dios tyitaatajé, ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can. ²⁵ A'yaa pu ajta tyo'tyéyu'xaca' i yu'xarij jitze a'íjna i Oseas tijin:

A'íimaj i maj quee nyejitzé ajtyáma'cantaca'aj,
a'yaa nu huo'támua'sij tijin mu'ríj nyetyeíityeristyamua' pué'een,
nyajta a'íijma i nyaj quee hua'xie'va'ca'aj,
a'yaa nu nyajta tyihuo'taxájtaca' tijin nyaj hua'xie've'!

²⁶ Ajta jo'maj a'yan tyihuojo'té'exaa i tyeítyee yee:
"Mua'aj xu quee nyetyeíityeristyamua' pué'een",
a'yaa mu tyihuo'taxájtaj maj yójmua'mua' pué'een i Dios tì júurij.

²⁷ Ajta a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, Isaías pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin: "Tyij majta jéehua i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yan a'chu tì'ij i séj tì a'áa ja'ajtyájcaj jo'tij ja'va'ástimee i járij, capu néijmi'caa huiire'en tì'ij i Dios hua' japua huatányuunyij, ²⁸ ji'nye jiye'tzín pu i Dios néijmi'i antyipuá'ritye'sij tì'ij puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua." ²⁹ A'yájna tì'ij ajta arí tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tijin:

Tipua'aj i Dios tì néijmi'i jin antyúumua'reej quee taatá'nyijche',
tyej tyij séecan jitze eerama'cáantaj, a'yaa pu'ij ajta
tyi'la'uréenyijche',
tì'ij tyihuó'ruuj i maj a'áa jo'cháatima'caa a Sodoma majta a
Gomorra.

I maj jin ootyá'ítzee i maj Israel jitze ajtyáma'can

³⁰ ¿Ji'nye tyetyu'taxájtaj a'líjna jime'? Nyiquij a'líjna jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', i Dios tyámua' huó'ruuj i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj majta jahuooca'aj mej mij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en i Dios jimi. ³¹ Majta a'líimaj i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, i maj a'yan tyá'huooca'aj i nyúucarij jitze i maj jin tyí'ijta mej mij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en i Dios jimi, a'lí mu quee ja'ancuriáa' i maj jahuooca'aj. ³² ¿Ji'nye een jime' mequee ja'ancuriáa'? A'yaa mu een jin huamué'tichej maj quee a'líjna jitze tyi'ca'nyajca'aj i maj jitzán tyá'tzaahuatye', sulu je'ej maj tyi'tíj jin rijcaa. ³³ A'lí mu jin huamué'tichej a'líjci jime' maj jaatyáxaahuataca' a'líjci i ti a'yan tyé'yus'i' i yu'xarij jitze tijin:

Nyáaj séej tyévij huatalítyij a Sión,

a'yaa pu tyinaatyáhuiire'ej ti'líj i tyetyéj i maj jitzán éjcataj i

tyétyacaa,

ajta i ti jitzán tyí'ca'nyej capu jaatatyévi'raste'sij.

10 ¹Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' i nyaxiéjnyu'caa tzajta', nyajta a'yan tyá'huavij i Dios ti'líj a'líin hue'ráttoonyij i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej siaj jéehua jaxie've' siaj jaatyáhuiire'en i Dios, ajta a'líjna i siaj jin jaxie've' siaj sij a'yan huárinyij capu a'líjna jitze aróoca'nyej i ti ji'ré'can jime!. ³Ji'nye caxu jamua'reej ti i Dios a'líin pué'een i ti tyámua' huá'uurej i tyeítyee, jujíimua'aj xu sij a'yan tyá'huoo siaj sij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en, siajta quee a'yan ríci jie'ej ti i Dios tyaaxá'pui'intarej ti'líj a'tíj ji'rénaya'aj jimi huatyá'ítzeere'en a'líjci jimi. ⁴Ajta a'líjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'lí pu antyipuá'riaca' ti'líj i Círíistu' yan uvé'nyej, a'yaa pu'ij tyí'lírij siaj néijmi'i tyámua' tyityeetyá'ítzeere'en a'líjci jime' siaj tyá'antzaahuatye'en i Círíistu' jimi.

⁵Ajta ti'líj a'tíj tyámua' tyu'tyá'ítzeere'en a'líjna jitze ma'can i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, Moisés pu a'yan tyo'tyéyu'xaca' tijin: "A'tíj ti ja'rá'astijre'en a'líjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'i a'líjci jitze aróoca'nyej i nyúucarij." ⁶Ajta i ti jin a'tíj tyámua' tyu'tyá'ítzeere'en a'líjna jimi i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyá'xaj tijin: "Capáj a'yan tyí'mua'ajcaj mua' tzajta' yee: ¿A'tanyíj tajapuá jo'ojnyésij?, ta'aj ij yajava'cányijtye'en a'líjci i Círíistu'", ⁷na'ríij yee; ¿ajo'cárutyij tyétye' imuáj?, ta'aj ij je'tátoonyij i Círíistu' hua' tzajta' i maj meríj huácuij." ⁸Tyi'tanyí na'aj putyí'xaj i ti a'yan yee: "A'líjna i nyúucarij a jimi pu séejre', ajta a'líjci jitze i paj jin ma'úumua'rej ajta a'xiéjnyu'caa tzajta!." A'lí pu a'líin pué'een i nyúucarij tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyajta huá'ixaatyé!. ⁹Tipua'aj a'yan petyu'taxáj yee Jesús pu tavástara' pué'een, pajta

a'xiéjnyu'caa tzajta' tyá'antzaahuaty'e'en ti i Dios jaatájuurityej, aj pu i Dios mui'rátoosij. ¹⁰A'yaa pu tyúuxie've' paj a'xiéjnyu'caa jin tyá'antzaahuaty'e'en ti'ij muáahuiire'en, pajta mua' tyenyij jin jaataxáj ti i Jesús a'fin pué'een i Ciríistu', aj pu'ij Dios a japua huatányuusij.

¹¹A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'tíj ti tyá'tzaahuaty'e' i Ciríistu' jimi, capu a'náj huatóotyevi'ra'astaj." ¹²Majta juxa'aj mana'aj een i tavástara' jimi, a'fimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, ji'nye siij pu'uj a'fin pué'een i ti néijmi'caa tavástara', ajta néijmi'i tyihuá'tá'caa je'ej ti siij ajta siij tyaatáhuaviraj. ¹³Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tijin: "A'tíj tina'aj ti a'yan tyaatáhuoosij i tavástara' jimi, Dios pu japuan huatányuusij." ¹⁴Ajta ¿ji'nye tyíl'rij maj huatyénuyunij i tavástara' jimi, tipua'aj mequee xu jimi tyá'tzaahuaty'e'? ¿Ajta ji'nye tyíl'rij mej mij jimi tyá'antzaahuaty'e'en, tipua'aj mequee xu jáanamuajri' ti a'tíj jitzán ma'can tyihuó'ixaaty'e'en? ¿Ajta ji'nye metyá'namuajran, tipua'aj quee a'tíj huó'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Dios? ¹⁵¿Ajta ji'nye metyihuá'ixaaty'e'en i nyúucarij tipua'aj mequee huata'ityi'huaj mej mij hua' jimi ujó'ju'? A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Huápui'ij mu naa huasé'rín a'fimaj i maj huata'ityi'huaj mej mij huó'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i tavástara!?"

¹⁶Ajta camu néijmi'i ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios. A'yaa pu tyí'een ti'ij tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tijin: "Tavástara', ¿a'tanyíj ja'antzaahuaty'e'sij i nyúucarij i tyaj tyeríj huo'té'exaa?" ¹⁷A'yaa pu'ij tyí'een, aj pu i a'tíj tyá'antzaahuaty'e'sij ti'ij jáanamuaj i nyúucarij, ajta a'íjna i nyúucarij a'íj pu jimi eeráma'can i nyúucaria'ra' jitze i Ciríistu'.

¹⁸Nyajta nyáaj a'yaa nu tyí'ihuo' tijin: ¿Nyiquij mequee jáanamuajri' i nyúucarij? Ji'nye mijta máanamuajri'. A'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Néijmi'que' pu huánamuajre i huá'nyuucaa,

ajta huá'nyuucaa, a'áa pu imuáj jó'namuajrej jo'tij i cháanacaj
joo'ástimee.

¹⁹Nyajtáhua'aj nu a'yan tyu'ta'íhuo'sij tijin: ¿Nyiquij mequee jáamua'reeri' a'fimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can?, anaquéej pu i Moisés a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

"Nyáaj nu jamuaatá'sij siaj sij tyíchueerej
a'fimja jimi i maj quee chájta'naj pué'een,
nyajta jamuaatá'sij siaj tyinyínyu'caj a'fimja
jimi i maj quee jaxie've' maj tyihuojolitéej muá'ra'nyij."

²⁰Ajta i Isaías, a'yaa pu tya'huóoca'an ti a'yan tyu'taxáj tijin:
A'fimaj i maj quee nyahuoca'aj, a'fi mu náatyoj,
nyajta a'fimja jimi huatányesejrataca' i maj quee nyéetzij nye
ihuoc'a'aj.

²¹Ajta i Isaías a'yaa pu tyihuo'taxájtaca' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: "A'náj tina'aj nu huo'tyáhuii i maj séej chájta'naj jitze ja'chej i maj quee tyu'namuaj majta quee tyihuojó'itej."

I Israel Dios ti ja'antyíhuoj

11 ¹A'yaa nu nyijta ijíij tyajá'mua'ihuo': ¿Nyiquij i Dios arí mahuoohuá'xij a'íijma i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een?

Capu xaa nyu'uj. Nyáaj nu nyajta Israel jitze ajtyáma'can, nyajta i Abraham jitze eeráma'can, nyajta hua' jitze ajtyáma'can a'íijma i maj Benjamín jitze eeráma'can. ²Ti'ij na'aj jájcua imuáj, Dios pu a'yan tyihuo'taxájtaca' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can maj tyeítyeristyamua' pué'eenyelej, ajta ijíij capu eexúj mahuoohuá'xij. ¿Nyij sequée jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'íj ti á'xaj i Elías, ti'ij a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios ti'ij a'lfin puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: ³"Nyavástara!, mu'ríj huo'cuij a'íijma i maj muéetzij jitze ma'can tyí'xaj, majta jaatyú'uunaxij i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, nyáaj nu'uj nyij nyasíij huatyá'itzee nyajúurij, majta mu mij nyéetzij meríj nyeje'catamui!." ⁴Ajta i Dios a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: "Nu'ríj aráahua'puaj ví'ra'aj i tyeítyee ava'huoj i maj quee a'náj jaanájchaca' a'íjci i Baal." ⁵A'yaa mu cha'taj mana'aj cíi tyí'tyesejre' ijíij i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een, a'íimaj i ti Dios juxié'vi'ra' jin hua'antyíhuoj. ⁶Ajta tipua'aj i Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime', capu che' a'íjna jime' je'ej maj tyityetyúucha'íica'aj, ji'nye tipua'aj a'yan tyí'eenye', capu che' tyi'tfj je'ej tyí'huiire' i ti jin Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime'.

⁷¿Ji'nye na'quij? A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can camu ja'ancuriáa' i maj jahuooca'aj, majta a'íimaj i Dios ti hua'antyíhuoj, a'íi mu xaa ja'ancuriáa'. Ji'nye i séecan huápuí'ij mu quee tyihuojó'iteeca'aj, ⁸a'yájna ti'ij tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin: "Dios pu a'yan huó'ruuj mej mij quee tyámuamua're'ej, a'yaa mu mij móoj ijíij een, capu je'ej huá'miteeraste' i maj jaséj camu majta yó'itej i maj janamuaj." ⁹A'yaa pu ajta tyaataxájtaca' a'íjna i David tijin:

Miche' a'íjna jin huavív'i'huaj i maj jin tyí'ye'estyaa,
mej mij jó'vatziij ajta je'en puéjtzij huo'ci'tyij.

¹⁰Miche' aracúcucu'nyij muá'ra'nyij mej mij quee che' ma'unyéjnye'rrij,
Che' i hua' huarij antyúututaj jusén jime'.

Dios pu hui'rátoosij a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹¹A'yaa nu nyijta ijíij tyajá'mua'ihuo' tijin: ¿Nyiquij huápuí'ij néijmi'i jin muo'vátzij i maj Israel jitze ajtyáma'can ti'ij hua' japua rájve i puéjtzij? Capu xaa nyu'uj. Sulu mati'ij a'íimaj quee a'yan huaríj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íijma pu'ij huáhuii i maj séej chuéj

japua já'ma'can mej mij júurij huatyá'ítzeere'en, ajta mej mij a'íjna jin tyíchueerej i maj Israel jitze ajtyáma'can. ¹² A'yaa pu'ij tyu'tyáhuii a'íjna i maj jin huamué'tichej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íjna jin huo'tyáhuiire'en a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, jéetze' pu'ij tyámua' tye'mej a'íjma jimi a'ájna xicáara' ti'ij tyámua' huál'uuren a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹³ Ajta tyi'tíj nu jamuaaté'exaaty'ej mua'ajmaj mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can. Ji'nye Dios pu a'íjma jimi naata'ítyaca' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyaj a'íjna jin jamuaatyáhuiire'en. ¹⁴ A'yaa nu tyá'xie've' mej mij séecan i nyetye'ítyeristyamua' jamua'anchueere'en mua'ajmaj, mej mij majta a'íjma tyá'antzaahuaty'e'en. ¹⁵ Ji'nye ti'ij i Dios mahuooohuá'xij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyu'tyáhuii mej mij majtáhua'aj ajtyáxiirej i Dios jimi a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, ¿ji'nye tye'mej ti'ij i Dios ajtahua'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tye'mej ti i Dios huo'tájuuritye'sij a'íjma i maj meríj huácui'ijcaa ¹⁶ Ji'nye tipua'aj a'tíj jaatámu'vejritaj i Dios jimi a'íjna i páan i ti anaquéej jaatyátaahuaca', néijmi'i pu ajta i cuéjtizj huatámu'vejrity'i'huaca'. Tipua'aj i Dios jimi huatámu'vejrity'i'huaj i náana'ra' i ciyéj, néijmi'i pu i ciyáara' ajta huatámu'vejrity'i'huaj.

¹⁷ A'íjna i aseitúunaj, i maj a'íin pué'een i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu je'cácaa tye'entyiná'xij i pi'istáara', majta je'en séej antyiví'ijtye i pi'istáa ti séej jitze ma'cantaca'aj i aseitúunaj ti jusíij ajnyéj, mua'aj xu a'íin pué'een. A'yaa xu seríj a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can i aseitúunaj, i Dios ti jimi ajtyáma'can. ¹⁸ Ajta caxu a'íjna jin óotzaahuaty'ej, siaj seríj a'íjci jitze ajtyáma'can. Tipua'aj a'yan siarijca, xo'támu'reej tiqee mua'ajmaj jitze aróoca'nyej i náana'ra' a'íjci i ciyéj, sulu mua'aj xu a'íjci jitze aróoca'nyej i náana'ra'.

¹⁹ Tyij sequée a'yan tyu'taxájtaj yee: "Séecan mu i pi'istáá antyiná'axij mej mij nyéetzij na'antyiví'ijtye'en i ciyéj jitze." ²⁰ A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta a'yaa mu huó'ruuj ji'nye camu tyá'tzaahuatyac'a'aj, siajta mua'aj a'yaa xu a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can a'íjci jime' siaj tyá'tzaahuaty'e!. A'íj xu jin quee óotzaahuaty'ej, sulu siata'aj jáatziinye'en i Dios. ²¹ Ji'nye capu i Dios tyaatú'unyi'ri! a'íjci i pi'istáa i ti ajtanyáxij i ciyéj jitze ti tyámua' een, capu ij ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'unyi'raj. ²² Siata'aj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i ti jin i Dios jamua'ancu'vaxij, ajta ca'nyíin jin tyí'ijta. Ca'nyíin pu jin tyihuo'ta'íj a'íjma i maj ootyá'ítzee, ajta mua'ajmaj jamua'ancu'vaxij. A'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'íjci jitze aróoca'nyej i ti jime' i Dios tyámua' tyajamuaatá', na'ríij sequée a'yan huárinyij a'íi pu ajta majamúuhua'xij. ²³ Ajta tipua'aj a'íjma i

maj Israel jitze ajtyáma'can majtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en, Dios pu ajtáhua'aj hua'antyiví'ijtye'sij, ji'nye a'íí pu jaayí'tin ti a'yan huárinyij. ²⁴ Ji'nye mua'ajmaj pu i Dios jamua'antyina'xij a'íjci jitze i ciyéj ti jusfíj ajnyéj, ti'ij jamua'antyiví'ijtye'en a'íjci jitze i séej i maj ja'tyhuii, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj anaquéej ajtyáma'cantaca'aj a'íjci jitze i ciyéj, jéetze' pu'ij i'ríj ti i Dios ajtáhua'aj hua'antyiví'ijtya'xi'in a'íjci jitze i ciyéj, mej mij majtáhua'aj jitzán ajtyama'cáantaj muá'ra'nyij.

Tí'ij Dios hui'rátoosij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

²⁵ Nye'ihuáamua!, a'yaa nu tyá'xie've' siaj yo'ítéej xá'ra'nyij a'íjna i ti aviitzl! i Dios jimi, siaj sij quee tyi'tfj jin óotzaahuatye'ej. A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can je'cái mu quee tyihuojó'itej, a'yaa pu tyihuo'ruej mej mij séecan tyá'antzaahuatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. ²⁶ Tí'ij a'yan tyá'ra'nyij, néijmi'caa pu huíire'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

A'íjna i ti hui'rátoosij a'áa pu jo'va'ma'aj ja'mej a Sión,
ajta je'en huo'tyáhuíre'sij a'íjma i maj Jacob jitze eeráma'can.

²⁷ A'íí pu a'íin pué'een i nyaj jin tyá'tányaratziiraj a'íjma jimi
nyati'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin quee xá'pui' huaríj.

²⁸ Ajta a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i ti jin i Dios hui'rátoosij, a'íí mu jájcha'iire' i Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu a'íjci jin huaríj tí'ij ajta mua'ajmaj jamuáahuíre'en, ajta i Dios óoche' pu hua'xie've' a'íjma, ji'nye a'íjma pu antyíhuo i hua'
huásimua'ci'ij. ²⁹ Ji'nye i ti Dios huo'ta', capu huáari'raj, capu ajta
jo'rio'uunaj i nyúucarij i ti jin huo'tajé. ³⁰ A'ájna imuáj xu siajta mua'aj
quee ja'rál'astijrej i Dios, ajta ijíij maj quee já'astijre' i maj Israel
jitze ajtyáma'can, Dios pu'ij arí ajta mua'ajmaj jamua'ancu'vaxij.
³¹ A'yaa mu cha'taj mana'aj mij ijíij quee tyá'astijre', ta'aj ij i Dios
jamua'ancu'vaxi'in, ajta je'en hua'ancu'vajxi a'íjma a'yájna tí'ij
arí mua'ajmaj tyajamuá'ancu'vaxij. ³² Ji'nye Dios pu juxa'aj na'aj
tyihuo'xfjtyej i maj jin ootyá'ítzee a'íjci jimi, a'yaa pu'ij ajta juxa'aj
na'aj néijmi'caa tyá'ancu'vaxi'sij.

³³ Jéehua pu huápui'ij tyu'yí'tin i Dios, néijmi'li pu tyo'mua'reej.
Capu a'tíj jaayí'tin ti jaataxáj je'ej ti a'íin tyá'xa'pui'intare', nusu ti
yo'ítéej já'ra'nyij je'ej ti ajoo'en i Dios jimi. ³⁴ ¿A'tanyíj jamua'reej
je'ej ti een i mua'tzíria'ra' i Dios? ¿A'tanyíj jaayí'tin ti tyámuá'
tyéel'ixaatye'en? ³⁵ ¿A'tanyíj anaquéej tyi'tíj jaatá' i Dios ti'ij a'yan
tyúuxie've'ej ti jaatátuiire'en? ³⁶ Ji'nye néijmi'li pu a'íjci jimi
tyajá'ma'can i Dios, a'íí pu néijmi'li tyú'taahuaca' ajta néijmi'li jimi
tyí'sejre!. Tyiche' a'náj ti na'aj tyé'tyojtzi're'ej i Dios. Che' a'yan
tyá'ra'nyij.

Je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'ij i maj tyá'tzaahuatye'

12 ¹A'yaa nu nyij nye'ihuáamua' tyaja'muahuavij, a'íjna jíme' i tì jin i Dios jamua'ancu'vaxij siaj a'yan tyityaatóosejrataj til'ij mu'verij tì júurij, i tì ajta naa een i Dios jimi. A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan huárinyij siaj sij júurij huatóomu'vejritaj.

²Caxu che' a'yan tyityetyúucha'ij mati'ij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu siata'aj seequéj metyityoomuámua're'ej siajta seequéj tyí'tyechajcaj siata'aj sij jáamua'reej je'ej tì i Dios ty'a'ajxié'vi'ra' i tì naa een, i tì tya'raráanajchi, ajta siaj sij quee tyi'tíj jin á'litzeleria'aj.

³A'íjci jíme' i tì jin i Dios tyinaal'íjcaj juxié'vi'ra' jíme', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' néijmi'caa mua'ajmaj tiqee sij tyl'tíj jin óotzaahuatye'ej. Sulu siata'aj tyámua' metyityoomuámua're'ej, siajta a'íjci jitze tyú'mua'tyij je'ej tì tyl'tíj jin i Dios tyajamuaatajé siati'ij jimi tyá'antzaahuaj. ⁴Ji'nye a'yájna til'ij i tatyévira' een, capu sij na'aj i tì jitzán tyí'sejre', capu ajta juxa'aj na'aj tyí'huiire', ⁵a'yaa tu cha'taj tyana'aj een ityáj, tyij tyajta mui'ij, séej tu'uj tyévira' pué'een i Círiistu' jimi, a'yaa tutyij séej tyana'aj tyévira' jitze néijmi'i tyitye'ejtyáma'can.

⁶Ajta i Dios quee juxa'aj na'aj tyitaatá' i tyaj jin jaatyáhuiire'en, sulu a'yaa pu je'ej tì a'íj tya'ránajchaca' séej jimi ajta séej. A'íj pu jin tipua'aj i Dios a'yan tyitaatá'an tyej tyij jitzán ma'can tyu'taxáj, tyiche' jitzán ma'can tyu'taxáj a'chu tyej tyá'tzaahuatye', ⁷tipua'aj a'yan tyitaatá'an tyej tyij séeccan huatyáhuiire'en, tyiche' tyámua' tyihuo'tyáhuiire'en. Ajta i tì a'yan tyaaci'ij tì tyihuo'mua'tyej, che' tyámua' tyihuo'mua'tyej, ⁸ajta i tì a'yan tyaaci'ij tì ca'nyíjra'aj huo'tá'an i séeccan, che' ca'nyíjra'aj huo'tá'an. Ajta i tì a'yan tyaaci'ij tì a'íjma tyu'tapuéjve'en i maj quee je'ej tyéejviicue', che' quee ootzáahuatye'ej a'yan rijcraj, ajta i tì a'íjna jin antyúumua'reej tì tyihuo'ta'íjtye'en, che' tyámua' tyl'tyúucha'ij, ajta a'íjna i tì huá'huiire' i maj japuéjtzitarej, che' jutyamua've'ej a'yan huárinyij.

⁹Siata'aj tzáahuaty'i'ra'aj jin huóoxie've'en séej siajta séej. Siajta jaatáxahaahataj a'íjci i tì je'ej pua'aj een, siajta je'en ja'rá'astijre'en a'íjci i tì xá'pui!. ¹⁰Siata'aj a'yan tyityahuóoxie've'en séej siajta séej til'ij siaj tyámua' naa tyityúu'ihuaamua'taj, siajta tzáahuaty'i'ra'aj jujimí tyicha'ij.

¹¹Xaatyóoca'nyej, caxu ju'xaahuataj siaj jahuiiria'aj i tavástara' a'íjna jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios.

¹²Siata'aj huóotyamua've'en a'íjci jíme' siaj tyl'ijchó've' i Dios jimi, siajta tyo'táviicue' i siaj jin jajpuéetzij, a'náj tina'aj xu jahuaviiraj i Dios. ¹³Siata'aj tyihuo'tá'an tyl'tíj tì i séeccan tyihuá'ítziitye' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, siajta tyámua' naa tyihuo'tyéjeevej i maj

© 1996 David C. Cook

Romanos 12:13

já'muamuaarej. ¹⁴Tyámua' xu naa tyihuo'tyéjeevej a'íijma i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej. Caxu puéjtzij hua'tá'care'en sulu tyámua' xu'uj tyihuo'tá'an.

¹⁵Sajta huatóotyamua've'en a'íijma jamuán i maj jutyamua've', sajta huatóoxaamujritye'en a'íijma jamuán i maj juxaamuijritye'.

¹⁶Tyámua' xu huojo'mua'raj séej sajta séej. Caxu óotzaahuaty'ej, sulu siata'aj antyóosiire'en hua' jamuán i maj quee tyiltíj jin tyityetyu'uj. Caxu a'yan tyityóotzaahuaty'ej yee saj nu'uj jéehua tuy'yí'tin.

¹⁷Tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj já'mua'uurej, caxu a'yan cha'taj siana'aj mua'aj je'ej pua'aj ja'uurej. A'líj xu jin tyí'tyesel'ej saj sij tyámua' tyityetyúucha'lij néijmi'caa jimi i tyeítyee. ¹⁸Siata'aj a'yan huárinyij a'chu saj a'yan tya'ajxié'vi'ra', saj sij tyámua' huojo'mua'raj néijmi'caa i tyeítyee. ¹⁹Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', caxu puéjtzij jatá'care'en i a'tíj ti je'ej pua'aj jamuáaruuj, sulu che' i Dios puéjtzij jaatá'an, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'yaa pu nyéetzij tyí'nyaci'puaj nyaj puéjtzij jaatá'an a'líjci i ti je'ej pua'aj mua'uurej, nyáaj nu tyí'najchitan, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara!" ²⁰A'yaa pu ajta tyé'yu'si' tijin: "Tipua'aj í'cuataj a'líjna i ti muájcha'íire', pata'aj tyáacue'tyej, na'ríij ajta í'mu'uj pata'aj jájtyi jaatá'an, a'yaa paj huárinyij ti'ij a'ífin huatóotyevi'ra'astaj." ²¹Capáj tyiltá'care'en ti a'íin mua'antyimué'tin i ti je'ej pua'aj een. Sulu pata'aj ja'antyimué'tin a'líjci ti je'ej pua'aj een a'líjci jime' i ti xá'pui'!

13 ¹A'yaa pu tyúuxie've' siaj néijmi'i hua'rá'astijre'en a'íijma i maj tyi'l'tíj jin antyúumua'reej. Ji'nye Dios pu a'yan tyihua'antyíhuoo, a'íi pu a'íjna jin tyihua'antyáaruftyej. ²A'íj pu jin a'íjna i tiquee huá'astijre' a'íijma i maj tyityatatyíj, a'íj pu quee já'astijre' je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca!. Majta i maj quee tyá'astej maj a'yan huárinyij, puéjtzij pu hua' japua rávesij, ³ji'nye i maj tyityatatyíj camu a'íjna jin antyúumua'reej mej mij a'íijma muaritya'aj i maj tyámua' tyityetyúucha'ij, sulu a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. ¿Niyj a'yan petyá'xie've' paj quee huá'tziinyye'ej a'íijma i maj tyityatatyíj? Tyámua' paj tyityía'cha'íjj aj mu mij i maj tyityatatyíj jamua'reeren paj quee tyi'l'tíj jin á'ítzeere', ⁴ji'nye a'íi pu i Dios jimi tyi'tyéjvee ti'l'ij muáacha'iin. Ajta tipua'aj je'ej pua'aj petyi'tyíacha'íjj, aj paj xaa hua'tzíinyye'ej puá'mej, ji'nye a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reej ti'l'ij puéjtzij muaatá'an, a'íj pu jin tyí'huiire' i Dios jimi, ta'aj ij Dios jitze ma'can puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. ⁵A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj hua'rá'astijre'en a'íijma i maj tyityatatyíj, caxu a'íj siana'aj jíme' mej mij quee puéjtzij jamuaata'an, sulu siaj sij a'íjna jin ja'rá'astijre'en i Dios. ⁶A'íj xu jin mua'aj tyí'najchitaj a'íijma jimi i maj tyityatatyíj, ji'nye a'íi mu tyí'huiire' i Dios jimi, majta a'náj tina'aj a'íjna jin antyúumua'reej.

⁷Siata'aj a'yan tyihuo'tá'an séej siajta séej je'ej ti tya'ráanajchi. Tipua'aj petyé'cha'íj a'íijma jimi i maj tyityatatyíj, pata'aj tyihuo'nájchitye'en, na'ríij mámuajijve'ej a'íjci jíme' i paj tyí'to'raca, pata'aj pajta a'íjci jin tyu'nájchij, pajta tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íjj a'íijma jimi i ti a'yan tyúuxie've' paj huo'tyátzaahuatyen, pajta tyámua' tyihuo'tyéjeeve a'íijma i ti a'yan tya'ráanajchi paj tyámua' tyihuo'tyéjeeve.

⁸Caxu a'tíj tyé'cha'íire'ej, a'íj xu'u'uj jin tyóocha'íiria'aj siaj tyámua' naa tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, ji'nye a'íjna i ti hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee a'íi pu arí ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ljta. ⁹A'yaa pu tyá'xaj i nyúucarij i maj jin tyí'ljta tijin: "Capáj axana'ciria'aj, capáj tyí'tyacui'caj, capáj tyí'nahua'aj, capáj tyí'nyacua'tzaj", néijmi'i i nyúucarij ti a'yan een, ajtáhua'aj i séecan, séej pu'luj jitze i nyúucarij aró'o'astej i ti a'yan tyé'yu'si' tijin: "Pata'aj a'yan tyá'xie've' i axa'aj tyévij, ja'yájna pati'íj asíij tyíaxie've!".

¹⁰A'íjna i ti tzáahuatyi'ra'aj jin hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee, capu je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítyee, a'íj pu jin néijmi'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ljta.

¹¹Siata'aj néijmi'i tyámua' tyí'mua'reeriaj je'ej ti ijíij tyí'een, siajta a'yan tyá'mua'reeriaj ti a'yan tyúuxie've' siaj atanyéjnye'rrij. Ji'nye pu'ríj jéetze' véjri' a'ájna xicáara! ti'l'ij jitzán Dios tajapuá huatánuusij, quee xu a'yan tyi'vejri'tacaj tyati'l'ij anaquéej tyá'antzaahuaj. ¹²Pu'ríj

jéetze' huatíca', a'líj pu jin arí véjri' a'ájna xicáara' ti jitzán i Ciríistu' tajapuá huatánuusij, a'líj pu jin, tyiche' tyu'tapuál'citaj a'líjci i ti je'ej pua'aj tyí'een, je'ej tyaj anaquéej rijcaa, tyiche' a'líjci jin eecátanaj i tatzárij, a'yájna ti'líj i xantáaru' tyámua' tyúu'uurej ti'ij huatyényo'se'en. ¹³ Tyiche' tyámua' tyityetyítacha'íij matí'íj i tyeítyee i maj nyéeri'iste' maj huaci'íj. Tyiche' quee hua' jamuán tyí'ye'estyaj i tyeítyee, tyajta quee ta'ruij, tyajta quee tyí'xana'cire'ej, nusu tyaj tanyo'si'tye'ej tajíimua'aj, tyiche' quee áltachueeria'aj. ¹⁴ Sulu tyiche' tyámua' tyityahuáattacha'íin a'yájna ti'líj tyi'tyúucha'íica'aj i tavástara', a'líjna i Jesúz ti ajta Ciríistu' pué'een, caxu a'líjna huocaj siaj sij a'líj ará'astijre'en i ti je'ej pua'aj een i ti já'muatzajta' eerányinyii.

I maj quee jéehua uhuácaca'nye' i maj jitzán tyá'tzaahuatye'

14 ¹ Siata'aj tyámua' tyeetyéjeevej a'líjci i tiquee xu jéehua tyá'tzaahuatye', caxu tyé'ihuo'raj je'ej ti a'líin tyi'tíj tyojó'itej.

² A'yájna matí'íj i séecan tyí'mua'tzej ti i Dios tyi'tá'caa maj néijmi'i tyú'cua'nyij, majta séecan i maj quee tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'líj mu'uj tyí'cua'caa i ti tye'ejnyéj a chóota!. ³ A'yaa pu'líj, a'líjna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee a'yan tyá'xaahuataj a'líjci i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, ajta a'líjna i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee ajta je'ej tyá'xajta a'líjci i ti néijmi'i tyí'cua'caa, ji'nye Dios pu arí jaataxié'vej. ⁴ ¿A'tanyíj muáaj papué'een pej pij je'ej pua'aj tyá'xajta a'líjci i ti séej jimi tyí'huiire'? Tipua'aj tyámua' huárinyij nusu quee, a'líi pu'uj jamua'reej i ti tyé'ijtye!. Ajta a'líi pu tyámua' tyu'tyá'ítzeere'ej, ji'nye tavástara' pu jaayí'tin ti'ij tyámua' jáa'uurej.

⁵ Ajtáhua'aj a'yájna, séecan pu a'yan tyé'miteeraste' ti séej xicáj tyá'tácaj ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, quee máaj séecan xicáara' jitze, majta séecan a'yan tyí'mua'tzej ti juxa'aj na'aj tyi'tápuaapua'rej néijmi'i i xicáj. A'yaa mu mij jujíimua'aj tyámua' naa tyá'mua'reej tyi'tíj maj jitzán tyá'tzaahuatye!. ⁶ A'líjna i ti a'yan tyé'miteeraste' ti séej i xicáara' jitze jéetze' juxie've', a'yaa pu a'líjna jin tyeetyázaahuatye'sij i tavástara'. Ajta a'líjna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta rícij i tavástara' jimi, ajta a'líjna jin tyé'tyojtzi're' i Dios, ajta i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta a'líjna jin tyí'cua'caa i tavástara' jimi, ajta pu a'líjna jin tyé'tyojtzi're' i Dios.

⁷ Néijmi'i tyati'líj tyana'aj pua'máj yan séejre' capu a'tíj jusíij júurij, capu ajta a'yan tyí'mui'nyij je'ej ti jusíij tya'ajxié'vi'ra'. ⁸ Tipua'aj tyajúurij, a'yaa tu tyí'tyajuurij tyej tyij tavástara' huatyáhuiire'en, na'ríij táacui'nyij, a'yaa tu tyajta tyí'tyacui'nyij tavástara' jitze ma'can. A'líj pu jin tipua'aj tyajúurij nusu táacui'nyij, tavástara' tu jitze ajtyáma'can. ⁹ A'líj pu jin i Ciríistu' tajitzé ma'can huamuí!, ajta

je'en huatájuuriaca' t'i'ij hua' vástara' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íijma i maj meríj huácuij, ajta a'íijma i maj júurij.

¹⁰ ¿Ji'nye pej pij muáaj je'ej pua'aj tyá'xaj a'ihuáara'? ¿Ji'nye pej pij pajta tyá'xaahua? Néijmi'i tu huatátasejrataj i Dios jimi, ta'aj ij a'íin to'xíjtye'en ityájma. ¹¹ Ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

A'íjna jime' i nyaj jin júurij, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'
néijmi'i mu nye jimi tyítunutaxi'lij,
majta néijmi'i tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

¹² A'íj tu jin néijmi'i a'yan tyaataxájta i Dios jimi je'ej tyaj tyi'ttíj jin huaríj.

¹³ A'íj pu jin tyiche' quee tajíimua'aj je'ej pua'aj tyí'taxajtaj. Sulu tyiche' tyámua' huáta'uurej t'i'ij quee siij ta'ihuáara' tyi'ttíj jin ootyá'itzeere'en, nusu yó'rieenyij i ti jin tyá'tzaahuatye!. ¹⁴ Tyámua' nu nyáaj tyá'mua'reej tiquee tyi'ttíj séejre' ti je'ej pua'aj tyú'uurej, nyáaj nu tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi ti tavástara' pué'een. Ajta tipua'aj siij a'yan tyí'mua'ajcaj ti je'ej pua'aj tyú'uurej, a'íj pu jimi quee tyámua' éenye'ej ja'mej. ¹⁵ Ajta tipua'aj a'íjna jime' je'ej paj muáaj tyi'ttíj tyí'cua'caa je'ej pua'aj tyo'tóomua'tyij a'ihuáara', a'íj paj jin quee che' jaxie've' a'ihuáara'. Che' quee a'cueráj jin jo'huf'tzi'in ja'ihuáara', ji'nye Círístu' pu'ríj jitzán ma'can huamuf!. ¹⁶ Caxu sij tyi'tá'care'en ti je'ej pua'aj tyú'rinyij i ti naa tyí'een ja'mua jimi. ¹⁷ Ji'nye a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, capu a'íin juxie've' je'ej tyaj tyi'ttíj tyí'cua'caa nusu je'ej tyaj tyí'tyeya'caa, sulu tyej tyámua' tyí'tyechajcaj, tatatyámua've'ej a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios. ¹⁸ A'íjna i ti a'yan tyá'hui're' i Círístu', tyámua' pu tyé'tyojtzi're' i Dios, majta i tyeítyee a'yaa mu tyá'mua'reeren ti a'íin tyámua' tyí'tyevij.

¹⁹ A'íj pu jin tyiche' a'yan tyityeetyátaca'nyej tyej tyij tyámua' tyi'tyítacha'iij, ajta tyej tyij tajíimua'aj huatyátahuíire'en. ²⁰ Caxu yó'jipuan i muárie'ria'ra' i Dios a'íjna jime' je'ej siaj tyi'ttíj tyí'cua'caa. Ji'nye néijmi'i pu i cue'rág tyámua' tyí'een, a'íi pu'uj quee xá'pui' tipua'aj tyi'ttíj puáacua'nyij ti séej jimi je'ej pua'aj een, ji'nye a'íi pu yo'riésij i ti jin tyá'tzaahuatye!. ²¹ A'íj pu jin jéetze' tyámua' siaj quee hue'ra'aj cua'ajcaj, na'ríij siaj nahuáj ya'caj, siajta quee tyi'tíj je'ej uuriaj t'i'ij quee siij já'mua'ihuaara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en. ²² A'íjna i paj jin tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyúuxie've' paj a'íjna jin tyámua' eenye' i Dios jimi. Che' huatótyamua've'en a'íjna i tiquee jumua'tzíira'aj jin óoxijtye' je'ej ti tyi'tíj jin ricij. ²³ Ajta i tiquee tyámua' tyá'mua'reej ti a'yan tyí'xa'pui' ti tyi'tíj huácua'nyij, ajta je'en jáacua'nyij a'íj pu jin je'ej pua'aj tyo'tóomua'sij, ji'nye a'íi pu quee tyá'tzaahuatye' tyí'cua', ajta tyi'tíj tina'aj ti jin a'tíj a'yan rijcaj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, a'íj pu jin ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

Tyej tyámua' tyi'tyítacha'íij i taxa'aj tyeítyee jimi

15

¹Tyajta i tyaj jéetze' tyámua' tyá'tzaahuatye', tyiche' tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'fíjma i maj quee xu a'chu tyá'tzaahuatye', tyajta quee a'íj tyana'aj huoocaj je'ej ti ityájma tyita'ráanajchij.

²A'yaa pu tyúuxie've' tyaj néijmi'i tyámua' tyihuo'tyáhuiire'en i taxa'aj tyeítyee, tyajta tyámua' tyihuo'tyáhuiire'en, tyej tyij néijmi'i tyámua' eenye!. ³Ji'nye capu i Ciríistu' a'yan tyá'huoca'aj je'ej ti a'fin tyá'xie'va'ca'aj, sulu a'yaa pu a'íj jimi tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: "A'íjna i maj jin je'ej pua'aj tyaja'muaxajtaca'aj nyéetzij pu naaci'líj." ⁴Néijmi'i i ti anaquéej ooyú'si'huaca' i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyo'yú'si'huaca' ti'ij tyitáamua'tyej, ti'ij a'fin ca'nyíjra'aj tatá'care'en, tyej tyij tyooj tyi'ijchó've'ej i Dios jimi. ⁵Ajta i Dios i ti ca'nyíjra'aj tyu'tá'caa ti ajta tyámua' tyitaatyéjeevij, a'fi pu jamuaatyáhuiire'en siaj sij tyámua' ja'huóomua'raj séej jamuán siajta séej, a'yájna siati'ij tyaari'rej i Ciríistu' jimi ti ajta Jesús pué'een, ⁶siaj sij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti vástaria'ra' pué'een i tavástara!, a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁷Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj tyámua' tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, a'yájna ti'ij i Ciríistu' mua'ajmaj tyajamuaataxié'vej, siata'aj sij tyaatatyójtzi're'en i Dios. ⁸A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyel' ti i Ciríistu' a'íjna jin mujo've'mej ta'aj ij huo'tyáhuiire'en a'fíjma i maj Israel jitze ajtyáma'can ajta je'en a'yan tya'róo'astej je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri' a'fíjma i maj anaquéej huaséjre, ta'aj ij a'íjna jin huataséjre'en ti Dios aroo'astee je'ej ti tyi'tíj jin tya'tóorasij. ⁹A'íj pu ajta jin mujo've'mej mej mij majta a'fíimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjci jime' ti a'fin hua'ancu'vajxi, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

A'íj nu jin tyimuaatatyójtzi're ej hua' tzajta' i maj séej chuéj
japua já'ma'can, nyajta a jitze ma'can tyu'táchuiicaj.

¹⁰Ajtáhua'aj pu a'yan tyá'xaj i yu'xarij tijin:

Siata'aj huatóotyamua've'en hua' jamuán
i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een i Dios.

¹¹Ajtáhua'aj pu séej jitze a'yan tyá'xaj tijin:

Néijmi'i i siaj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua,
siata'aj tyaatatyójtzi're'en i tavástara!

¹²Ajta i Isaías a'yaa pu tyo'tyéyu'xaca' tijin:

Síij pu eerányesij a'íjci jitze i Jesé,
a'fi pu'ij tyihuo'ta'íjtye'sij néijmi'caa i maj séej chuéj japua já'ma'can,
majta a'fíimaj, a'yaa mu jitzán tyi'ijchó've'sij ti'ij a'fin hui'rátoonyij.

¹³Ajta a'íjna i Dios i ti ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij jitzán
tyi'ijchó've'ej, che' a'fin tyámua' tyajamuaatá'an siaj sij
huatóotyamua've'en ajta jamuaatyápua'ritye'en mua'ajmaj mu siaj

jitzán tyá'tzaahuatye' i tavástara', che' a'íin ajta tyámua' jamuáa'uurej siaj sij jéetze' jitzán tyi'ijchó've'ej a'íjci jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios.

¹⁴Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyámua' naa tyá'mua'reej siaj néijmi'i tyámua' tyityetyúucha'ij séej jamuán siajta séej, siajta jaayí'tin siaj tyámua' tyi'huóo'ixaaty'e'en séej siajta séej, ¹⁵nyajta a'íjna jitze i yu'xarij a'yaa nu tya'huányaca'an nyaj a'yan tyajamuaatayú'se'en tyi'tíj jíme', siaj sij quee yó'hua'nan. A'yaa nu rícij siaj sij quee yó'hua'nan ti i Dios juxié'vi'ra' a'íjna jín tyina'antyáarujtyej, ¹⁶nyej nyij jaatyáhuiire'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, nyajta je'en nyúucaria'ra' i Dios huo'té'exaatye'en a'íjma i maj séej chuej japua já'ma'can, mej mij majta a'íimaj a'yan éenye'ej muá'ra'nyij ti'ij mu'vejrij ti síij jaatyájtoo i Dios jimi, a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

¹⁷A'íj nu jín huatányaci'puaj nyej nyij huatányetyamua've'en a'íjci jimi i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een a'íjci jíme' nyaj a'yan tyá'huiire' i Dios, ¹⁸ji'nye canu á'nyaca'nyej nyej nyajtahua'aj séecan tyi'tíj jamuáa'ixaaty'e'en, sulu a'íj nu'uj je'ej ti i Ciríistu' arí tyú'ruuj nye jitze ma'can, mej mij a'íimaj i maj séej chuej japua já'ma'can majta ja'antzaahuatye'en i Dios. A'yaa mu a'íjna jín tyá'antzaahuaj je'ej nyaj tyihuó'ixaaj, ajta je'ej nyaj tyi'tíj jín rícij, ¹⁹a'íjna jíme' je'ej nyaj tyí'muarie' i maj jín je'ej tyo'taséj, ji'nye a'íj nu jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios. A'íj nu jín néijmi'que' nyeríj huó'ixaaj i nyúucaria'ra' i Ciríistu', ti'ij na'aj a'áa maj huacháatimee a Jerusalén, 'asta nyana'aj quee a'áa ja'tanyéj a'áa ti huataca'aj a Iliriaj. ²⁰A'yaa nu nyij a'náj tina'aj tyí'tyese' nyej nyij tyihuó'ixaaty'e'en jo'maj quee xu a'náj yó'namuajri' i nyúucaria'ra' i Ciríistu', nyej nyij quee a'íjci jitze ootyényechenyij jo'tíj arí síij tyojo'muáriej, ²¹sulu nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijín:

A'íi mu jaséjran a'íjci i tiquee eexúj a'tíj huo'té'exaa,
majta yo'ítéej muá'ju'un a'íjci i maj quee xu a'náj jáanamuajri'.

Pablo pu jaaxá'puí'intarej ti'ij a'áa jo'mej a Roma

²²A'íj nu jín quee pu jáaruuj nyej nyij jamojo'tyéesej, tyij nyajta nyeríj mue'tíj a'yan tyaxaxá'puí'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi. ²³Ajta ijíij nyaj nyeríj antyínyaci'ij i nyaj jín tyu'muáriej a'yaa ti huataca'aj, nyajta nyeríj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj á'tyeej nyaj a'yan tyá'xie've' nyaj jamojo'vá'muaarej, ²⁴a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij nyati'ij a'áa jó'me'en a España. Ajta nyati'ij jamuaaséeran, tyij nyajta quee a'chu á'tyeeren, a'yaa nu tye'ejchó've' siaj mua'aj naatáhuiire' nyej nyij huame'en jó'nyej nyooj jó'yi'ij. ²⁵Ajta ijíij a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén nyej nyij huo'táhuiire'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej. ²⁶Ji'nye i maj Macedonia

huacháatimee, majta i maj Acaya ja'chej, a'yaa mu juxié'vi'ra' jin tyaxá'pu'i'intarej maj huo'táhuiire'en a'íijma i ta'ihuáamua' i maj quee je'ej tyéejviicue' i Jerusalén maj ja'chej. ²⁷Juxié'vi'ra' mu jin a'yan tyaxá'pu'i'intarej, ajta a'yan hua' jitze tyuuxié'va'caj maj a'yan huárinyij, ji'nye a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyihuo'táhuii a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íj mu jin majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can a'yan tyityatóoci'puaj maj huo'tyáhuiire'en a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²⁸A'yaa nu nyij nyati'ij huo'tatuíire'en i maj tyu'tá' i ta'ihuáamua', aj nu nyij a'áa jo'ma'aj na'mej ja'mua jimi, nyajta je'en a'áa jo'ma'aj na'mej a Espana. ²⁹A'yaa nu tyá'mua'reej ti a'yan tye'mej nyati'ij a'áa jó'me'en ja'mua jimi ti i tavástara' néijmi'i jin tyámua' tyitaatyátoosij capu ij tyi'tij ta'ítziitya'aj ta'mej.

³⁰A'yaa nu jéehua tyaja'muahuavij ny'e'ihuáamua' a'íjna jitze ma'can i tavástara', a'íjci i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, nyajta a'íjci jitze ma'can i júuricama'r' i Dios, siaj jéehua jahuaviiraj i Dios nyéetzij jíme'. ³¹A'yaa xu tyá'huaviiraj i Dios ti'ij a'íin nyaj japua huatányuunyij a'íijma jimi i maj quee já'astijre' i tavástara' i maj Judea huacháatimee, siajta a'íjna jin jahuoocaj mej mij tyámua' ty'a'ancuriáan i maj Jerusalén já'ma'can i nyaj jin huo'táhuiire'ej, ³²a'yaa xu huárinyij nyej nyij a'áa jó'me'en ja'mua jimi tipua'aj i Dios a'yan tyi'tá'care'en, tyej tyij huatátyamua've'en, tyajta ca'nyíjra'aj huatáta'an séej tyajta séej. ³³Che' i Dios tyámua' tyajamuaatyápu'a'ritye'en mua'ajmaj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Pablo pu hua'tyojtye' a'íijma i ti huá'muajtye'

16 ¹A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' ti i ta'ihuáara' ti íiti' a'íjna i Febe tyámua' naa tyihuá'huiire' a'íijma i maj jusi'rii a'ájna a Cencrea. ²Siata'aj tyámua' tyaataxie've'en tavástara' jitze ma'can, a'yájna ti'ij tyi'tyéevijtj i tajimí i tyaj i Dios jimi tyá'tzaahuaty', siajta néijmi'i jin jaatáhuiire'en i ti tyá'itziitye', ji'nye a'íi pu arí mui'caa huatyáhuii i tyeítyee, ajta pu nyéetzij naatáhuii.

³Siata'aj jaatatyójtye'en a'íjci i Priscila, siajta a'íjci i Aquila, a'íi mu nyaj jamuán tyí'muarie' tyej tyij néijmi'i jaatayáhuiire'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een. ⁴A'íi mu jéehua huápui'ij naatáhuii, majta a'íj jin tin huácuij, nyajta quee nyáaj nyana'aj hua'tyojtye', sulu majta mu a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta tyá'tzaahuaty'. ⁵Siata'aj siajta huo'tatyójtye'en a'íijma i maj a'áa jóosi'rii jo'maj ja'chej i Priscila, ajta a'íjna i Aquila. Siata'aj siajta jaatatyójtye'en a'íjci i Epéneto, i ti a'áa ja'chej a Asia i ti anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciríistu' jimi. ⁶Siajta a'íj huatatyójtye'en i Marfia, i ti arí jéehua tyu'muáriej ja'mua jimi. ⁷Siata'aj huo'tatyójtye'en i Andrónico, siajta i Junias, a'íi mu nyaj jamuán huanámi'huaca', majta tyámua' naa tyihuá'muajtyej

a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ji'nye a'íí mu anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciríistu' jimi nyequee nyáaj.

⁸Siata'aj jaatatyójtye'en a'íjci i Ampliato, i nyaj jéehua jaxie've' i tavástara' jimi. ⁹A'yaa xu siajta tyaatatyójtye'en a'íjci i Urbano i ti tajamuán tyí'muarie' i Ciríistu' jimi, siajta a'íjci i Estaquis, i nyaj nyajta jéehua jaxie've'. ¹⁰Siata'aj jaatatyójtye'en i Apeles, a'íí pu jéehua á'viicue're' i Ciríistu' jitze ma'can, siajta a'íijma i maj Aristóbulo jamuán ja'chej. ¹¹Siata'aj jaatatyójtye'en i nye'ihuáara' Herodión, siajta i maj Narciso jamuán aja'chej i maj tyá'tzaahuaty'e' i tavástara' jimi. ¹²Siata'aj jaatatyójtye'en a'íjci i Trifena, siajta a'íjci i Trifosa, i maj tavástara' jitze ma'can tyí'muarie', siajta a'íjci i Pérsida, i jéehua huápu'iij arí tyu'muárej i tavástara' jimi. ¹³Siata'aj jaatatyójtye'en a'íjci i Rufo, tavástara' ti ja'antyíhuoj, siajta i náanajra', ji'nye a'íí pu a'yan tyináachal'ij ti'ij nyaj yójra' pué'eenye'. ¹⁴Siata'aj jaatatyójtye'en i Asíncrito, siajta i Flegonte, siajta i Hermas, siajta a'íjci i Patrobas, siajta i Hermes, siajta a'íijma i ta'ihuáamua' i maj jamuán aja'chej. ¹⁵Siata'aj siajta a'íj huatatyójtye'en i Filólogo, siajta i Julia, siajta i Nereo, siajta i ihuáaria'r'a' ti íiti', siajta i Olimpas, siajta néijmi'caa a'íijma i maj hua' jamuán a'áa ja'chej i maj majta tyá'tzaahuaty'e'.

¹⁶Siata'aj huatóotyojtye'en séej jamuán siajta séej je'ej ti tyi'tyéevijtij i Dios jimi. Néijmi'i i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íí mu yajá'muatyojtye'.

¹⁷Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime', siaj tyámua' tyihuol'séj a'íijma i maj quee xá'pui' ricij i maj majta meríj ajtacíj a'íjci jitze je'ej tyaj tyajamuaamuá'tyej. Sajta ajtaciínjej a'íijma jimi, ¹⁸ji'nye camu a'íimaj jahuiire' i tavástara' ti ajta Ciríistu' pué'een, sulu a'yaa mu'u'uj je'ej maj jujíimua'aj tyá'xie've', a'yaa mu mij tyihuá'cuanamuaj nyúucarij jime' ti naa namuajre' a'íijma i tyeítyee i maj quee tyi'tíj jin á'ítzeere'. ¹⁹Néijmi'i mu a'yan tyá'mua'reej siaj tyámua' tyá'tzaahuaty'e' i tavástara' jimi. A'íj nu jin nyetyamua've' ja'mua jime', nyajta a'yan tyá'xie've' siaj sij tyámua' tyityetyúucha'ij je'ej ti tyi'tyéevijtij i Dios jimi, caxu siaj sij je'ej pua'aj rijcaj, ²⁰a'yaa pu'iij i Dios i ti tyámua' tyitaatyápu'a'rij jiye'tzín tye'entyipuá'ritye'sij a'íjci i tyiyáaru' ti'ij jamuaata'an siaj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin. Che' i tavástara' a'íjna i Jesús tyámua' tyajamuaatyátoonyij.

²¹A'íí pu yajá'muatyojtye' i Timoteo, i ti nyaj jamuán tyí'muarie', ajta a'íjna i Lucio, ajta i Jasón, ajta i Sosípater i maj nyaj jamuán yahuatyíj.

²²Nyajta nyáaj, Tercio nyaj pué'een, i nyaj á'yu'xaj a'íjci i yu'xarij i Pablo jitze ma'can, nyáaj nu nyajta já'muatyojtye' i tavástara' jitze ma'can.

²³A'íí pu ajta yajá'muatyojtye' i Gayo. I nyaj jimi yahuácaj, a'íí pu tyámua' tyihuá'cha'ij néijmi'caa i maj a'yaa jusi'rii. ²⁴Yapu ajta

já'muatyojtye' a'íjna i Erasto i ti a'íjna jin tyi'tyéjvee ti túmii siire'ej, ajta a'íjna i ta'ihuáara! Cuarto.

I ti jin ja'antyipuá'rij

²⁵Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, i ti jaayí'tin ti ca'nyíjral'aj jamuaata'an siaj sij tyámuá! tyityetyúucha'iij a'yájna nyati'ij nyeríj tyajamuáa'ixaa a'íjci i nyúucaria'ra' i Jesús ti ajta Círiistu' pué'een. A'íjna i nyúucarij, a'íi pu a'íin pué'een i ti Dios jin arí tyitaataséjra i ti aviitzi'huaca'aj jájcuaj imuáj ti'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj, ²⁶ajta ijíij i Dios arí taataséjratyej a'íjna jitze je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj jitzán ma'can tyí'xaxa'ta'aj, je'ej ti i Dios i ti jusén jíme' séejre' tyu'ta'íjtaca!. A'íjna i ti aviitzi'huaca'aj, pu'ríj huataséjre néijmi'que' i cháanacaj japua, mej mij jitzán tyá'antzaahuatye'en majta ja'rá'astijre'en.

²⁷Tyiche' jusén jíme' tyé'tyojtzi're'ej i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' i Jesús ti ajta Círiistu' pué'een jitze ma'can tyaatatyójtzi're'en. Che' a'yan tyá'ra'nyij.